

51041

KÉPZŐMŰVÉSZET

FŐSZERKESZTŐ: GYÖNGYÖSI NÁNDOR DR.

A SZERKESZTÉSSEN KÖZREMŰKÖDIK: DR. MITROVICS GYULA, EGY. NY. R. TANÁR

Gy. Rudnay

Rudnay Gyula: Önarekép

VIII. ÉVFOLYAM 70. SZ.

1934, MÁRCIUS

A KÉPZŐMŰVÉSZET MELLÉKLETÉT A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI TÁRSASÁG ESZTÉTIKAI SZAKOSZTÁLYA
MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI: MITROVICS GYULA DR.

KÉPZŐMŰVÉSZET

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN

Szerkesztőségi fogadóórák d. u. 3—5-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Sziget ucca 27.

Telefonszám: 93—4—56.

Előfizetési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő, negyedévre 6 pengő. Egyes szám ára: 2.50 pengő.

Előfizetés külföld számára egész évre:

Ausztriában 36 Schilling, Csehszlovákiában 150 csehszlovák korona, Jugoszláviában 300 dinár, Romániában 800 lei, Németországban 24 Márka

TARTALOMJEGYZÉK:

Vita az újító művészetről (Orbán Dezső, Mitrovics Gyula dr.)	49	Párisi levél. (Dénes Tibor dr.)	63
Gy. N.: Rudnay Gyula	55	Hangay Szabó Miklós: Mi a magyaros?	65
Jajczay János dr.: Veit Stoss	57	Képzőművészeti Szeminárium	67
Dénes Tibor dr.: Csánky Dénes kiállítása	59	Hírek	69
Tárlatok	60	A Magyar Képzőművészek Orsz. Szövetsége hírei	72

KÉPEK JEGYZÉKE:

Rudnay Gyula: Önarckép a címlapon	Istókovits Kálmán: Akt tükörrel	61
— A szabadban	— Ülő nő	62
— Bibliai jelenet	Hubert Róbert: Fasor	63
— Harangszó	Pécsi Pilch Dezső: Álarcos busójárás Mohácson	64
— Kútágas	Zólyomi Zierlich Rezső: Judit	65
— Pásztorfiú	Kern Andor: Az Angyalvár	65
— Csend	Kunwald Cézár: dr. Grünwald Béláné fiával	66
— Kompozíció	Bálint Géza: Kurucos ködben	67
— Falusi utca	Sziklay Lajos: Önarckép	68
— Este	Vizkeleti Wittmann Eta: Önarckép	68
— Tavasz	Hacki Zoltán: Arckép	69
— Tanulmány	Almássy István: Kata	69
Aldor János László: Szattler Mihály	Lenhardt György: Tájkép	70
Csánky Dénes: December	Erhardt Ernő tervei	71
— Julius	Kovács Jenő József: Bölényvadászat	71
— Január		

A Gyulai Képkeretgyár

natur képkeretei, függőnytartói kivitelben és ízlésben elsőrendűek, árban jutányosak ~ Specialitásaink pattogzásmentes naturblondel, modern színezésű és formájú léckeretek.

Budapest, VII., Dohány-u. 36. Telefon: 30-1-95. Gyár: Gyula, Békés m.

VITA AZ ÚJÍTÓ MŰVÉSZETRŐL

VÁLASZ DR. MITROVICS GYULA EGY. TANÁR ÚRNAK

Sohasem mertem volna az írógép elé ülni, hogy megjegyzéseket fűzzek az „Esztétikai Füzetek” első számához, ha nem azt olvastam volna ki Mitrovics tanár úr cikkéből, hogy segítségül hívja a művészeket az esztétikai problémák megoldására. Ezt a félelmet nem a mondanivalóim bizonytalansága szüli, hanem annak a tudományos dialektikának hiánya, amely az esztétikusok írásait általában jellemzi. Így előre is bocsánatot kell kérnem, de ennek az írásnak semmiféle tudományos karaktere nem lesz. Sőt nem is akarom, hogy legyen! Ezzel nem azért kérkedem, hogy leplezzem vele műveltségem hiányosságait, de kerülni akarom a tudományos írásokra oly gyakran jellemző eredményt, hogy az olvasó így kiáltson fel: Tyhú,

mán áhított — virága kinőhet. Sajnos, azt kell mondanom, kinőhet és nem mondhatom, hogy ki fog nőni, mert a dolog nem olyan egyszerű, mint mindnyájan szeretnők. Mitrovics tanár úrnak és vele igen széles körzetben az intellektuális társadalomnak elvitathatatlan vágya, a modern művészetek célkitűzéseit és azok logikáját felderíteni. Az a rengeteg írás, melyet e célnak az elérésére bizonyára igen sokan és első sorban a professzor úr elolvastak, nem hozta meg a várt eredményt. Legelső sorban ennek a meddőségnek az okait kell megkeresnünk, minthogy a megértetés vágya, mintahogyan Mitrovics tanár úr ezt helyesen állítja, a művészetben meg kell, hogy legyen. A megértés vágya pedig úgy az esztétikusokban,

Foto Seidner

Rudnay Gyula: A szabadban
Tamás Henrik úr gyűjteményéből

de okos ember lehet az írója, kár hogy nem értem, mit mond! A cél ugyebár nem ez. Ezért próbálom minden tudományos terminológia kikapesolásával a mondanivalóimat úgy megfogalmazni, hogy az minden kultúrember előtt teljesen világos és érthető legyen.

Kezdem azon, hogy örömmel üdvözlöm Mitrovics és Horváth professzor urakat, amikor hitelt érdemlő meggyőződéssel írják, hogy a modern művészek problémáját nem lehet a kommunista jelzővel levenni a napirendről. Továbbá, amint Mitrovics tanár úr írja, hogy nem az a feladata az esztétikának, hogy a művészettől bizonyos irányok követését vagy mellőzését erőszakolja ki. Ez a tudományos objektivitás (mily komikus, hogy az ellenkezője is elképzelhető és létezik) az a talaj, melyből a modern művészetek helyes értékelésének — művész, tudós és társadalom által egyfor-

mint a közönség intellektuális rétegében annál sürgetőbben van meg, minél inkább tisztázódik, hogy az ügyet kézlegyintéssel elintézni nem lehet. Tudjuk, hogy a meg nem értett művészi produktum lelki konfliktust támaszt alkotó és szemlélő között. Ezt a konfliktust a szemlélő egyoldalúan és mindig a maga javára dönti el. Ezen egyoldalúságtól Mitrovics professzor úr sem ment, amidőn egyes alkotásokat értelmetlen dadogásnak bélyegez. Feltételezem, hogy az egyes művészeti stílusok legkiválóbb reprezentánsaira érti ezt, tehát mondjuk Picassó, Severini stb.-re. Mert hogy minden művészeti stílusnak vannak sarlatánjai, azt bizonyítani természetesen felesleges. Feltételezem tehát, hogy a tanár úr a kubizmust a maga egészében értelmetlen dadogásnak minősíti. S hogy erre jogcíme legyen, hivatkozik arra, hogy a természetutánczás, mely a klasszikus művésze-

tek remekműveihez vezetett oly hanyatlásnak indult, hogy „neves és tanult kritikusok köszöntik a művészetek egyes újabb irányait azzal a sokatmondó üdvözléssel, hogy ime eljött az ideje a természettől való felszabadulásnak (!!)” Itt tehát a professzor úr egy problémával áll szemben, amelyre megoldást nem találván, értelmetlen dadogásnak minősíti azt, amit a művészek csinálnak. Miért? Mert a bázis, amelyen a professzor úr értékítéleteit kimondja a természetutánczás a képzőművészetben. A tanár úr elismeri, hogy a természet utánczásánál egyéb feladatai is lehetnek a képzőművészetnek. Kérdem, vajjon bizonyítható-e, hogy a természetutánczás a képzőművészetek alapfeltétele?

Ahogy a modern orvostudomány bizonyos betegségek leküzdésére a szervezetet „áthangolja”, úgy kell magát mindenkinek lelkileg áthangolnia (ha már nem így született) a modern művészetek megértésére, hogy bizonyos „örök érvényű” alapigazságokat revideálhasson. Ilyen mindjárt a természetutánczás megmásíthatatlan követelménye a képzőművészetben. Legyen szabad felhoznom a plasztikónokat, ahol élelnagyságú viaszfigurák valódi ruhába öltöztetve a természetutánczás követelményeit a lehető legjobban közelítik meg, anélkül, hogy bárkinek is eszébe jutna ezeket a szobrászművészet remekeinek minősíteni. Mi következik ebből? Az, hogy a természetutánczás a képzőművészeteknek eszköze lehet, de célja sohasem! Ebben leli magyarázatát az, amit a professzor úr érthetetlennek talál, hogy egyes neves és tanult kritikusok a természettől való felszabadulást üdvözlnek. Minden művészi korban, amikor a természetutánczás öncéllá válik, kezdődik egy folyamata a lényeg keresésének, amelynek segítségével épen a legtehetségesebb művészek igyekeznek a művészeteket ebből a kátyuból kirángatni. A múlt

század 80-as éveinek üres formalizmusa és minden természetutánczó tökéletességének dacára elkesztő sivársága kényszeríti a művészeket egy formanyelv keresésére, mely a tiszta művészi célok kifejezésére alkalmas. Hogy ez ma nem egykönnyen található meg — az oly sokféle okra vezethető vissza, hogy könyveket kellene megírni ahhoz, hogy erre világosságot derítsünk. Nem is célok ezzel az írással ezt elérni. Csak a modern művészetek célkitűzésének logikájára szeretnék rámutatni, mert hisz a tanár úr ezt vitatja el, amikor értelmetlen dadogásnak minősíti a modern alkotásokat.

Ott tartottunk, hogy a plasztikon figuráj sulyosan dokumentálják a természetutánczás minél nagyobb hűségére való törekvésének meddségét. Fölmerül már most a kérdés, ha egy bizonyos természetutánczáson túl a produkció művésziatlenné válik, hol van a határ, ameddig a művész köteles a természetet utánozni ahhoz, hogy amit produkál igényt tarthasson a művészet elnevezésére. Nem képzelhető-e az, hogy színeknek, formáknak, téralkotó erejével lehessen oly vizuális élményt rögzíteni, amely a nézőben is élménnyé fokozódhatik, ha megvan a szenzibilitása erre. De még ha ennek a lehetőségét tagadnók is, még akkor is el kell fogadnunk oktató eszköznek azt, hogy az ilyen elvont célkitűzések lassanként ráeszméltetik a szemlélőt, hogy a képzőművészetnek más feladata van, minthogy a néző az agyában elraktározott tudati képek helyességét kontrolálja a vásznon. Arra kérem tehát a tanár urat, hogyha a „dadogáshoz” ragaszkodik is, az „értelmetlent” legyen szíves és vonja vissza.

A dadogás ellen magam sem tiltakozom, mert el sem képzelhető, hogy a problémák rögtön világosan és kristálytisztán alakuljanak ki. Innen van az, hogy abban a tanár úrnak megint igaza van.

Foto Seidner

Rudnay Gyula: Bibliai jelenet
Dr. Szeben Dezső úr gyűjteményéből

Rudnay Gyula: Harangszó. (Aquarell)

hogy egyes művészi irányok leélik a maguk tiszavirág életét, hogy örökre feledésbe merüljenek, de nem nyomtalanul.

Rendkívül komplikált megállapítani, hogy a művészetben milyen benyomásoknak van átformáló ereje, és mikor, kire és miért hat buzdítólag valamely látszólag elfelejtett művészi irány (Gréco művészete nélkül az expresszionizmus talán meg sem születik vagy egészen más formában jelentkezik, pedig közte jó párszáz esztendő telik el.) Ezek azonban mind messzire vezető és alapos megbeszélést igénylő problémák, amelyek itt le nem tárgyalhatók. Ugyanígy nincs mód arra, hogy itt megvitassuk a tanár úr elmefuttatásának mindazon részletét, melyben nyílt vagy burkolt támadás foglaltatik a modern művészeti irányok ellen. Egyetlen pontot ragadtam ki a természetutánzásról, amellyel kapcsolatban szeretném a tanár urat meggyőzni arról, hogy mindaddig,

amíg célnak látja a képzőművészetek természetutánzását, ki van zárva még a lehetősége is annak, hogy azon művészi irányokat, melyeknél a természetutánzás erősen háttérbe szorul, ő és a vele hasonló gondolkodásuak másnak, mint értelmetlen dadogásnak lássák.

Az elmondottak dacára nagy örömmel üdvözlöm a tanár úr kezdeményezését, amellyel megbeszélésekre invitálja a művészeket, mert az ilyen megbeszélések föltétlenül tisztáznak fogalmakat s ha egyéb eredményt nem is érünk el vele, de legalább annyit, hogy a modern művészetek célkitűzésének és logikájának tisztasága kiderül, akkor már rendkívül célravezető munkát végeztünk. Nagy érdeklődéssel nézhetnek a művészek e tárgyalások elé.

Orbán Dezső
festőművész.

✱

MEGJEGYZÉSEK ORBÁN DEZSŐ FESTŐMŰVÉSZ ÚR FEJTEGETÉSEIHEZ

Válaszomnak ezt a címet is adhatnám: „Értsük meg egymást”. Mert ha szavainkat intencionált tartalmuk szerint értelmezzük kölcsönösen, nagyon kevés eltérés marad közöttünk.

Távolról sem tartom a természet utánzását és a természetűséget a képzőművészetek fő céljának. Ezt már akkor tudtam és hirdettem, — ezelőtt éppen negyven évvel, — mikor doktorrá avatásomhoz a hivatalos jogcímet kerestem. Mivel az esztétikumban kell lenni valaminek, ami közös, a természetutánzásra alkalmas és arra nem alkalmas művészetekben, ilyen elsőrangú tényező a

természetutánzás már csak ezért sem lehet; ám-bár Aristoteles a művészetek forrását az ember utánzó hajlamában és az utánzásban való gyönyörködésben találja. Aristoteles ebben körülbelül a görögség közfelfogását fejezte ki. Már pedig a görögök is értettek valamit a művészethez. Én a művészet lényegét mégis másokban kerestem. 1916-ban „Az esztétika alapvető elvei” címmel megjelent népszerű kis könyvem a művészet lényegét a „kifejezés”-ben látja. (38. s. köv. II.) Ugyanott (főleg a 46. s. köv. II.) utalok a művészetnek arra a hivatására, hogy a valóságot az

ember sajátos szemlélési módjaihoz *idomítsa át*. Ennek a felfogásomnak még határozottabban adok kifejezést „A szép a világszemlélet tükrében” c. alatt a Debreceni Szemlében (1932. 174. s. köv. II.), de még inkább „A neveléstudomány alapvonalai”-ban (1933), ahol a bölcséleti alapvetést tartalmazó első résznek külön fejezetében szólok a művészetek pedagógiai jelentőségéről. Itt ezeket írom: „...a szemléletünk tárgyául szolgáló valóság nem követi szükségképen... a mi szempontjainkat; azért a művészet épen ezek szerint az emberi szempontok szerint alakít, csoportosít, kiemel és ellentétbe állít”, azért „az ember legteljesebben művészetében tükröződik. (36. 1. l.) ...Szellemiségünk és öntudatunk táplálja bennünk a vágyat, hogy fölibe kerüljünk a környe-

értés egészítsék ki egymást. A művészet mégis rendszerint előtte jár korának. Ez a klasszicitással együtt járó erény, vagy hiba, mert ha nem hozna új, még szokatlan értékeket, alkotása nem ütné meg a klasszicitás mértékét.

Művészi irányok helyességének azonban mégis csak kell valami kritériumának lenni. Mi legyen az? Az egyik főtényező, a művész maga már nyilatkozik akkor, mikor művét megalkotja. A másik faktor — nem lehet más választás — a közönség, melynek többé kevésbé illetékes tolmácsa a kritika. A művész azzal, hogy művét közszemlére teszi ki, közönségének felajánlja, kétségtelen vallomástétellel lép be ebbe az *esztétikai közösségbe* és a *közönség illetékességét elfogadja*. Ez a közönség, a *ma* közönsége és kritikusa, ter-

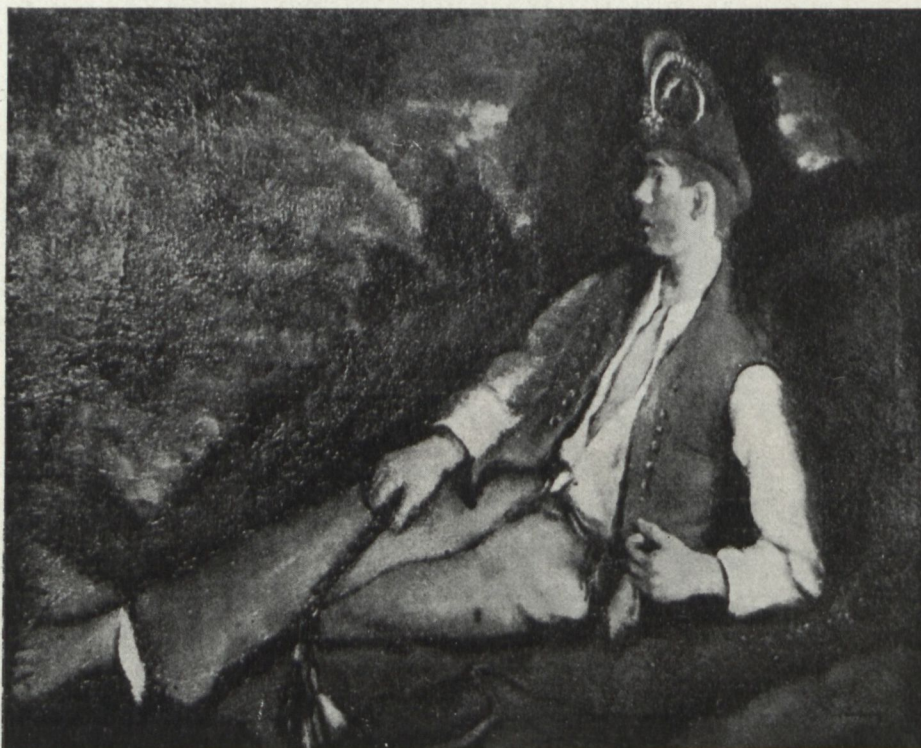

Foto Seidner

Rudnay Gyula: Pásztorflu
Tamás Henrik úr gyűjteményéből

zetnek... leküzdhetetlen az a vágy, hogy — ha másképp nem lehet — legalább saját üdülésünkre teremtsünk egy olyan világot, amelynek a formái igazodnak a mi szemléletünkhöz és a mi megismerési formáinkhoz... Ez a művészet világa”. (35. l.)...

Egy dologról azonban nem lehet megfeledkezünk. Művészet nem fejlődhetik ki légüres térben. Mint hálnak a víz, művészeteknek terrénuma az emberiségnek kultúrközössége, melyet ebben a vonatkozásban esztétikai közösségnek nevezhetünk. Ezért olyan találó Reviczky Gyula megjegyzése: nagy hal csak nagy vízben élhet. A művészetben ember szól az emberhez. Ebben az értelemben művész és közönség együtt teremtenek. A művészt közönségétől fokozott érzékenysége és kifejező készsége különbözteti meg, de... *nem választhatja el*. A művészi érték határozmánya tehát, hogy esztétikai *kifejezés* és esztétikai meg-

mészeten sokszor téved. Ezt azonban korrigálja az idő, mert a közönség halhatatlan, vagy legalább is addig él, amíg az a kultúrközösség, melynek művész és közönség egyaránt tagjai.

Dehát annak mi a kritériuma, hogy helyes-e a közönség és a kritika ítélete? Epen itt van a bökkenő, mert szellemi értéktérrel nem lehet afféle precíziós mérleget felállítani, mint pl. kémiai kísérleteknél. Valami azonban mégis lehetséges.

A pszichológia tudományos exaktsággal megállapítja, hogy a *képzleti tevékenység sem független a tapasztalati élményektől*; még a képzelet is külvilág nyújtotta, s érzékléseink tárgyait alkotó képzetek anyagából s anyagával dolgozik. A művészi alkotás tehát itt sem szakíthatja ki magát abból a közösségből, amelynek egyik alapja a tapasztalás és érzékelés közössége, mint ahogy az ember általában sem szakíthatja ki magát földi

életének a vonzási köréből; és ha megkísérli Luciferrel, utána zúg a Föld Szellemének szava: „Nem oly könnyű országomból kitörni!”

Ennek megkísérlése olyan volna, mintha valaki a saját árnyékát akarná átugorni. Ezen a ponton mit sem használ az „áthangolás”, egészen újjá, egészen mássá kellene teremteni az embert; ez pedig nem áll embernek, még a művészetnek sem hatalmában. De miért is? A művészet az embernek szól, az embert tükrözi... még a tájképben is! Miért kelljen magára más tárgyat, más igazságokat, más formákat és más közönséget erőszakolnia, mint ami természettől fogva adva van? Ám tessék megkísérelni! A siker a helyesség bizonyítéka, de türelemmel be kell várni az idők próbáját...

híres külföldi képviselőiről ezuttal nem nyilatkozom, bár hangsúlyoznom kell, hogy a tehetségnek, bármily irány szolgálatában áll, hódolat jár. Már csak világnézetemből kifolyólag is tisztelem a tekintélyeket. Azonban alapvető kérdések mélyreható tárgyalásánál mégis gyümölcsözőbbnek tartom tekintélyi érveknél a *lényeg* vizsgálatát. Őszintén szólva azonban azért is tartózkodónak kell lennem, mert attól félek, a túloldal sem fogadná el az én tekintélyeimet. Azért legjobb, ha — kölesönös tiszteletből — őket mindkét részről kivonjuk a vitából.

Egyáltalában mindent el kell követnünk, ha őszintén törekszünk a vitás kérdések komoly tisztázására, hogy a tárgyilagos megvitatás elől minden akadályt elhárítsunk. Ezt tartottam én is

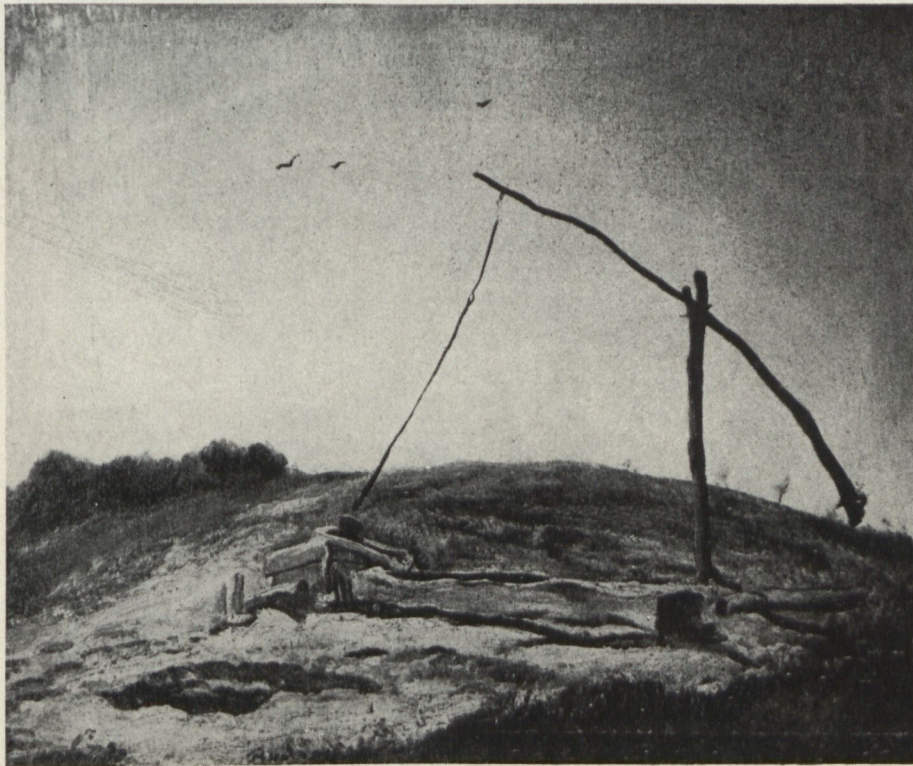

Foto Seidner

Rudnay Gyula: Kútágas

A Céhbeltek jubileumi aranyérmének nyertese

Arra kérek mindenkit, sine ira et studio méltóztassék a művészeti kérdések tisztázására és népszerűsítésére irányuló törekvéseimet mérlegelni. Nagyon kérem, azt az „értelmetlen” jelzőt is tessék megbocsátani. Az „esztétikai megértés”, ahogy én szoktam mondogatni, tudat alatt, vagy tudat fölött, nélkülözhetetlen előzménye minden esztétikai élvezetnek. És ha már egyszer valami „dadogás”, akkor már baj van a megértés körül, mert nem vagyunk egészen mentesek az értelmetlenségtől. És még egyet: a hiba nemcsak a közönség körül lehet valamely „a limine” visszautasítás vagy meg nem értés esetében. Hiszen elvégre az értetlenül állók között vannak máskülönben egészen értelmes, sőt magas intelligenciájú egyének is. Lehetnek talán még művészek is, kik egész életüket művészi látásuk begyakorlására szentelték.

Elnézést kérek azért is, hogy bizonyos irányok

szem előtt, midőn cikkemben a kérdésekre rámutattam, anélkül, hogy állást foglaltam volna. Ezt már csak azért sem akarhattam, mert céloom a *kérdések nyitva hagyásával azok megvitatása és előkészítése*. Alapelveim határozottsága mellett én magam is állandóan ellenőrzés és felülvizsgálat alatt tartom nézeteimet. Utalásaim sem jelenthettek tehát semmiképpen „burkolt” támadást. Miért takarnám el azt, amit mondani akarok, mikor a cél épen az aktuális kérdések tisztázása? Nem; csak rá akartam mutatni kérdésekre és azok vitás voltára, hogy kölesönös becsüléssel és jóhiszeműséggel tisztázzuk azokat. De legyen szabad még azt is kiemelnem, hogy szeretném ezek őszinte megvitatásával közelebb hozni a művészetet és a közönséget. Ezért kértem a Fészekklubot is, hogy adjon hajlékot előadásaink számára.

Mitrovics Gyula.

Csend

Kompozíció

Falusi utca

Rudnay Gyula festményei
Tamás Henrik úr gyűjteményéből

Foto Seidner

MAGYAR MESTEREK

RUDNAY GYULA

Vannak rajongói, akik az élő magyar művészet legnagyobbjának őt tartják. Vannak osztályozni szerető értékelők, akik a páratlanul álló tájképfestőt becsülik benne és ismét mások mint a legérdekesebb figurális művészre esküsznek Rudnay Gyula zsenijére. Mi, akik nem vagyunk barátai az összeméricskélő osztályozásnak, azt állapítjuk meg, hogy helye egészen különálló a magyar pikturában, művészete eredetien egyéni, új utat és új hangot jelent, tehát helye a magyar művészek legelsősorában van.

Ezt az előkelő pozíciót nemcsak tehetsége teljesen egyéni íze biztosítja Rudnay Gyulának,

szervesen, a lélekből, annak adottságaiból származik a nagy kontrasztok artisztikuma. Talán nincs próbáratevőbb feladata a festői színhatásnak, mint a világos- és sötétszínek közvetlen egymásra hatásából származó színlátás. Ehhez a módszerhez ilyen strukturájú lélek is kell. Olyan lélek, amelyiknek feszültsége a nagy végletek, sötét és világos kontrasztok kisüléséből származik. A sötét-világos szíkontrasztok szükségszerűségének magyarázatát Munkácsynál megtaláljuk az ő zsenijének drámai beállítottágában, Paál Lászlónál a szenvedélyesen kirobbanó lélek balladás pátosza magyarázza. És

Rudnay Gyula: Este (Aquarell)

de művészetének tengerszinthez hasonló monumentálisága, költőiségének mérőónt nem ismerő mélysége, intiutív zsenijének sajátos technikában való testetöltése is.

Hogy egy Rudnay-képet — azt mondhatnók — behúnyt szemmel fel lehet ismerni, annak két oka van: egyik a képalkotás technikájából, a festmény testéből, a másik az alkotás belső principiumából, lelkiségéből adódik.

A Rudnay-képeknek speciális színskálájuk van. A sötét- és világítószínek kontrasztja épp annyira jellemző Rudnayra, mint Munkácsyra vagy Paál Lászlóra. Csoda, hogy emellett a két világgraszoló magyar zseni világos-sötét színfelrakása mellett ő még egy harmadik variációját is meg tudta találni és egyéni módon fölépíteni ennek a hálás, de rendkívül kényes színlátásnak. Nem is tudja ezt más, csak akinél

mindkét mester lelkiéletének tragikus összeütközései magyarázóan illusztrálják azt az összefüggést, ami lélek és alkotás mikéntje között fönnáll. Rudnay Gyula is a tragikus zseni családjába tartozik. Színeinek és tónusainak, különösen figurális képen megfigyelhető világos-sötét keverése egy magasfeszültségű lélek elektromos kisülései. Ezek a színek ahogyan egymás mellett érvényesítik tragikus erejüket, ezek a tónusok ahogyan felfokozzák a színek drámai hatását, ezek nem kitalálható művészi játékok, ezek nem megálmodható művészi szenvedések, ezek a lélek tragikus ellentéteinek szinte fényképszerűen hű megjelenései a vásznon. Nem egy véletlen szerencséje a művésznek, hogy rátalált a mondanivalói számára leghatásosabbnak bizonyult formára, nem egy szerencsés pillanat adta ráhibázás, amely a legplasztikusabb kifejezési

eszköznek bizonyul, hanem az alkotó lélek teremtő munkájának a természetéből, jellegzetességéből következő, szinte magától adódott manifestálása a lényegnek formává. Így lesz a kifejezés eszköze elválaszthatatlanul maga a kifejezés és ezen a résen át pillantva a művész lelkébe, megilletődötten láthatjuk a lélek alkotó erőinek azt az összeütközését, melyek az alkotás fájdalmát, a vajudás szenvedését jelentik a művész számára. Rudnay Gyula nem a könnyen alkotó szerencsések közé tartozik, mert az ő képei a lélek viharának kitöréseiből származnak és a megpihenni vágyó lélek megváltását csak az alkotásban megnyilvánuló kiélés hozhatja meg.

Míg Rudnay művészetében így élvezzük a kép testet öltött lelkét, láttuk, hogyan alakul át a

nései, ezek azok a motívumok, melyek Rudnay fantáziáját verselésre tudják ihletni. Épp ezért a Rudnay-képek ebben az értelemben nem is festőiek. Hiányzik belőlük a festőiség nagy kitárulása, hatásossága, a festői megoldásokra biztató és sarkaló nagy motívumok. A Rudnay képein nem festőiség, hanem líra és muzsika van. Egy ellágyulóan gyengéd lélek csodálatosan finom felolvadásai ezek a szonett-képek, melyek bármekkora tudással készüljenek is, rajtuk nem a festői felkészültséget bámuljuk, hanem a lélek érzésben fogant dallamát élvezzük. Míg figurálisai javarésze és sötét tájképei a lélek viharzó ellentétjeiből fogant festőiségek, szinte sűrített artisztikumok, addig tájképeinek túlnyomó része, különösen pedig bűbajos akvarelljei — melyekkel először lép nyilvánosság elé

Foto Seidner

Rudnay Gyula: Tavasz (Aquarell)

lélek mozgása tiszta artisztikummá a színformaalkotó megnyilatkozásában, addig világos képeiben, különösen akvareljeiben — ezt a műfajt legújabbán műveli — ennek a folyamatnak épp az ellenkezőjét észlelhetjük. Az artisztikumot szinte riadtan és eltökélten kerüli el a művész. Az ő témái, tájképeinek motívumai éppen nem festőiek. Nem a festői témát keresi, hanem a természetnek legegyszerűbb képei azok, melyek mozgásba hozzák, megihletik Rudnay lelkét és felébresztik benne a művészet leglényegét, azt a szonettesen lágy lírát, azt a melegen áradó költészetet, ami Rudnay tájképeiből sugárzóan terjed felénk. Két lomb mögött egy templom tornya, egy fa elágazása, egy domblánc hullámos vonala, a tavasz levegőjének párás atmoszférája, a csend, a harangszó, a természetnek muzsikává finomult megjele-

a Képzőművészet hasábjain — a zenévé finomult költészet, mely nem a festőiség jegyében született, hanem lelkének testetlen, festéktelen szellemiségét érezzük bennük.

Festő és költő így egyesül Rudnay Gyulában. És ez a szerencsés gazdagsága az ő művészi egyéniségének, teszi azt, hogy művészetének épp úgy van férfias, mint nőies pszichéje. Ez a ketősség teszi, hogy a műélvezőknek nagy táborához tud szólni, minden exkluzív finomsága ellenére is. Az ő művészete összemossa a lélek rétegeinek határait. Minden lélek megtalálja Rudnay Gyula művészetében az ősforrást, a művészetnek azt az ősi szent egységét, melyben még osztatlanul egy volt a vers muzsikája, a zene költészete és a tánc ütemes festőisége.

Gy. N.

Rudnay Gyula: Tanulmány
Dr. Szeben Dezső úr gyűjteményéből

VEIT STOSS (143?–1533.)

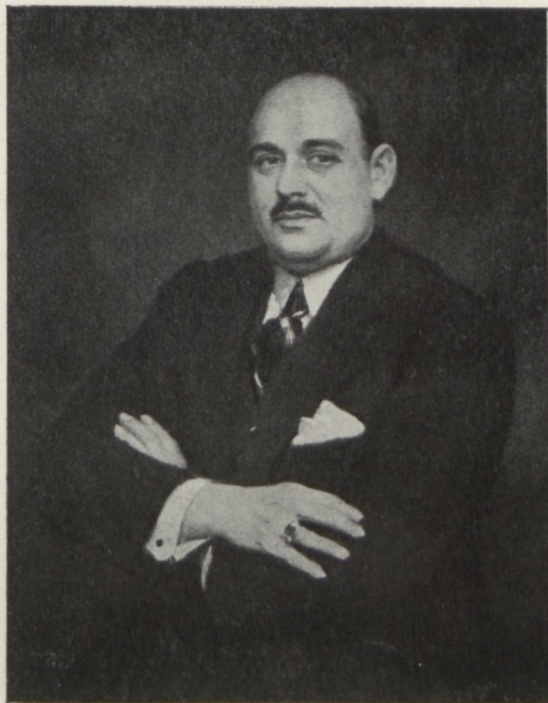
Élete a legszomorubb regény. A homályból lassan bontakozik ki előttünk a zseniális művész, akit ma már némelyek a fafaragás Michelangelojának is mondanak. Művei nem világítják meg az embert, bár minél jobban megismerjük munkásságát, annál jobban csodáljuk és annál mélyebben érezzük szenvedéseit.

A középkori hit materiálizálódott a gótikus templomban, amelynek misztikus ezüstös belsőjében a ragyogó színes ablak alatt az anyagba öntött ima az oltár. És a gótikus Isten-esdössé dermedt oltárnak legnagyobb mestere Vitus szobrász. 1933-ban, halálának 400-ik évfordulóján Nürnberg és Krakó versenyre kelt egymással, hogy egy-egy kiállítással ünnepeljék, magasztalják, mint nemzetük nagyságát. A lengyel és német műtörténészek évtizedes vitáját ez a nagy hozsánna nem tisztázta.

A lengyelek amikor magukénak mondják, főleg arra támaszkodnak, hogy még Stoss életében történt egyik feljegyzés róla „von Crakau birdig”; vagyis mint krakói illetőségűről szólt. Míg egy másik, XVII-ik századból való feljegyzés németnek mondja. A lengyelek egyik főérve az is, hogy 1476-ban egy Stoss nevű férfi, kinek Borbála nevű a neje (Stoss felesége Borbála volt), Nürnbergben illetőséget kér.

Mi magyarok sem mehetünk el a Stoss-kérdés mellett szótlannul. Lepszy lengyel archeológus az első, aki jóideje először veti fel azt a gondolatot, hogy vajon Veit Stoss nem magyar származású-e? Divald Kornél az elejtett szót felfogva, sokszor visszatért erre a kérdésre és Vitus mester álma címmel még regényt is írt róla. Lehet, hogy Vitus mester úgy került Németországba, mint ahogy Dürer apja, aki a magyarországi Ajtós községből indult vándorútra. Magyarországon Stoosz nevű városka van és Stosz nevű hegyet is ismerünk Besztercebánya mellett. Érdekes az is, hogy a művész gyermekei jórészt Magyarországon telepszének le. Fiairól, Jánosról tudjuk, hogy Segesvárott, ifjú Vid Brasóban, Márton, a harmadik Erdélyben élt és András, a legidősebb egy jóideig a budai karmeliták rendházában volt és csak később került Norinbergába. Veit Stossnak Mátyás nevű fivére ötvös és Krakóban szerepel. Ez, amint maga feljegyeztette, Harhowban, a magyarországi Görgön született. Anélkül, hogy erőltetnénk magyar származását, meg kell jegyeznünk, hogy Stoss mester jegye a magyar címerből vett motivum: kettős kereszt, amelyet alul V betűvé alakít át.

Ha Stoszi Vid művészeti kiképzését vesszük figyelembe, úgy kétségtelenül meg kell állapítanunk, hogy a monumentális stílus, a kolossalitás felé való hajlás is csak a magyarországi oltárok ismerete alapján képzelhető el nála. A német fafaragás Stoss előtt kicsinyes, kispolgári volt. A bártfai Szent Egyed-templom és a kassai dóm főoltára nagy arányait feltétlenül ismerte a krakói oltár mestere. Ennek a főmunkájának a tárgya is — a

Aldor János László: Szattler Mihály
A Műcsarnok Téli Tárlatáról

Boldogságos Szűz halála — tipikusan magyar téma, melyet számos magyar oltáron még ma is ki tudunk mutatni (legrégibb a budai Nagyboldogasszony déli kapuján levő. Lengyelországban nyugodt életet él. Se szeri, se száma munkáinak, óriási műhelyt tart fenn, a művésze révén magister mechanicorum, céhmester. Érthetetlen okokból Krakóból Nürnbergbe megy. Talán vére hajtja, talán a pénzkérés vágya, vagy a művészi ambíció. Nürnbergben is sikere van egy-két évig, de bajba kerül. Keserves munkával keresett pénzét, amit még Krakóból hozott magával, egy Bohner Jakab nevezetű kereskedőnek adja kölcsön. Ez ugyan kamatostól visszafizeti az összeget, de rábeszéli az üzleti ügyekben tapasztalatlan Vitus mestert, hogy adja kölcsön vagyonát egy Startzedel nevezetű pénzváltónak. Ez a kufár az összeget megkapva, a rábeszélőnek 600 forintot ad, ő maga elsikkasztva a többit, megszökik. Vitus mester ráeszmél arra, hogy becsapták, munkával keresett pénze elveszett, magát kárpótolni akarván, Bohner, a rábeszélő cinkos nevére váltót hamisít. A csalás természetesen kitudódik, halálra ítélik. Csak nehezen menekül meg az akasztófa alól. Megkegyelmeznek neki és még hálás lehet, hogy nem a kezét vágják le, vagy a szemét szúrják ki, csak az arcát bélyegzik meg 1503-ban, Szent Borbála napján. Ettől kezdve nem mer emberek közé menni. Borzalmasan elcsúfított arca miatt mindenki elkerüli őt is, műhelyét is. A megrendelők épp úgy, mint a segédek. Kerülik, mint a ragályt, a belpoklost. És a szerencsétlen, szegény, megvetett ember tehetetlenül áll. Mindenki el-

hagyja. Meg kell érnie, hogy a karmeliták priorját, András fiát is számúzzik. Végzett munkáiért nem fizetik ki, sehová sem mehet panaszkodni és még jószerecsé, hogy a dominikánusok kegyelméből kolostoruk előcsarnokában égetett arcát elrejtve árúsíthatja szobrai-
Nem lehetett nürnbergi polgár az, akivel így bántak. Különösen, ha tudjuk azt, hogy azok, akik okai voltak bűnözésének, azokat semmi-
féle bántódás nem érte.

Nem győzzük felsorakoztatni alkotásait. A nürnbergi S. Lorenzo angyali üdvözlése, a S. Sebaldus-templom gótizáló Corpusa Máriával és Jánossal, a rotweili kolosszális faragott Krisztus, a firenzei SS. Annunziata Szent Rókusa, amelyről már Vasari „miracolo di legno“-ként beszél, a bambergi dóm oltára, amelyet életnagyságnál nagyobb szobrok díszítenek, mind, mind az ő szorgalmas vésője alól kerültek ki. Témája a keresztény misztika. Alkotásai vallásos színjáték, melyeket csodálatos képességgel, élettellel tud telíteni. Bensőséges kifejezés drámai lendület, gondos elrendezés, ünnepélyes komolyság, humornélküliség jellemzi munkáit. Veit Stoss csupa áhitat. Ez a Doppelgänger ha fába faragott, imádkozott a vésővel. Csodálatos, hogy a renaissance szel-
leme alkotásain nem érződik. Mintha túllépte volna. Hogy csak egyre mutassunk rá, dagadó ruhái, amelyek nála nemcsak ornamentális jelentőségűek, már barokkos gondolat.

Vitus mester hatása alól kortársai nem mentesíthették magukat. Szemtől-szembe állva vele, mi sem menekülhetünk szuggesztív ereje alól.

Dr. Jajczay János.

Foto Veres

Csánky Dénes: December
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

Foto Veres

Csánky Dénes: Julius
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

TÁRLATOK

CSÁNKY DÉNES KIÁLLÍTÁSA

Rég láttuk már idehaza ennek az érdekes művészegyeniségnek oeuvre-jét kiállító-termeink falain s hogy most újra megmutatkozott művészetének a teljében, örülünk és hálásak vagyunk érte.

Az a művész, akinek alkotása körül nem dúltak a művészeti élet nagy lázai és az ádáz küzdelmek, aki minden problémáját, a lélek minden csatáját befelé és egészen önmaga számára intézte el. Mindig készen jött — egy-egy fejlődési állomásának a készségével. Logikus, erősen logikus elme, kinek minden tettén, egész életművén eluralkodik az intellektus. S mert erősen logikus elme, nagyon józan is. Higgadt, nyugodt és halkszavú — magyar ember.

Ha hirtelenében a ma par excellence magyar festőjét kellene megneveznünk, csak Csánky Dénesre gondolnánk. Benne él a magyar fajban, ő a magyar faj. Ezért, ha akar, ha nem, magyarul és magyart alkot ecsetjével. Nem magyarosat, nem a sallangot, cifrát, mesterkéltet, cigányzenésést, hajrázóst, handabandásat, — hanem egyszerűen és végzetesen a csak magyart. Nincs még valaki ma, aki úgy megértette volna a magyar falu tragikus szépségét, mint ő. Valami halk muzsikát, csendes magyar ritmust érzünk ki képeiből — szinte azt a ritmust, mint a Paál Lászlóéiból, még a hangnem is hasonló, csak talán a megfogalmazás más és kevésbé drá-

mai. Csendes faluvégek, behavazott utak, falusi utcasorok a melankólikusan szép, halkszavú magyar nyárban, végeláthatatlan, dús földek, amikor megindul a tavasz csíráztató, termékenyítő szele és megolvad a tél takarója — ezek Csánky Dénes valódi művészi tárgyai, ezekben fejezi ki magát maradéktalanul. Már tárgyválasztásában is józan és logikus, nem kapkod össze-vissza témákért, mert tudja, hogy a magyar falu, a magyar föld örök és kimeríthetetlen. Tudja, hogy annak ezer arca van. S Csánky Dénes éppen ezért nagy, mert az ezer arcból annyival szembetalálta magát.

Am nemcsak szembetalálja magát a magyar föld annyi csodálatos arcával, meg is látja azokban a sajátos, izgatón szép vonásokat és ki is tudja fejezni a festő nyelvén. Képein élet van, a fáknek, utaknak, földeknek életük, soruk van, — orgánusok. A föld egy-egy magyar drámája megannyi képe.

Budapesti gyűjteményének nagyon finoman meglátott és kihozott vízfestményei még hívebben mutatják józanságát, logikusságát — sőt építészeti tanulmányait és erős strukturális beállítottságát. Különben ezek az akvarellek a technika mesterművei is, helyel-közzel a régi miniatűrök bájoságáig érnek.

Ha külföldön mai magyar festészetről esik szó, Csánky Dénes az első említettek között van. A

külföld már észrevette benne az igazi magyar festőt. Ez a gyűjteményes kiállítás pedig most hihetőleg a mi számunkra is meghozta azt az eredményt, hogy meglássuk benne „a magyar festőt” és meg tudjuk különböztetni a magyar művészetet a magyarostól.

Dénes Tibor.

AZ ERNST-MÚZEUM CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. A tárlat vezető egyénisége természetesen *Istókovits* Kálmán. A fiatal mester ezúttal is örömet szerzett híveinek, egy olyan gyűjtemény bemutatásával, amelyik minden eddigi szereplésénél teljesebben bontakoztatta ki nem mindennapi tehetségének meggyőző bizonyítékait. A nagytermet megtöltő gyűjtemény *Istókovits*

Erdey Viktor rajzgyűjteménye különösen érdekes. Nemcsak témájánál fogva az — ezért talán legkevésbé —, hanem a toll finom vonásai impresszionisztikusan leírt világáért. Minden lapja egy artisztikusan látó művész ízlésnyilvánulása. Vonalak jelentőségének sokféle értékelése, egy nagytudású művész jelentős munkája ez a rajzgyűjtemény. — *Vörös Géza* szintén becsülésre érdemes, értékes egyénisége ennek a tárlatnak. Nem hisszük ugyan, hogy mai formája alkalmas lenne egy végleges ítélet meghozására, mert meggyőződésünk, hogy ez a kiállítási anyaga csak kiindulási pont továbbfejlődéséhez, melyben kétségkívül a színérvés fogja vezetni. Ebben a gyűjteményben is színkultúrájának erejét és finom tartózkodását a

Foto Veres

Csánky Dénes: Január
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

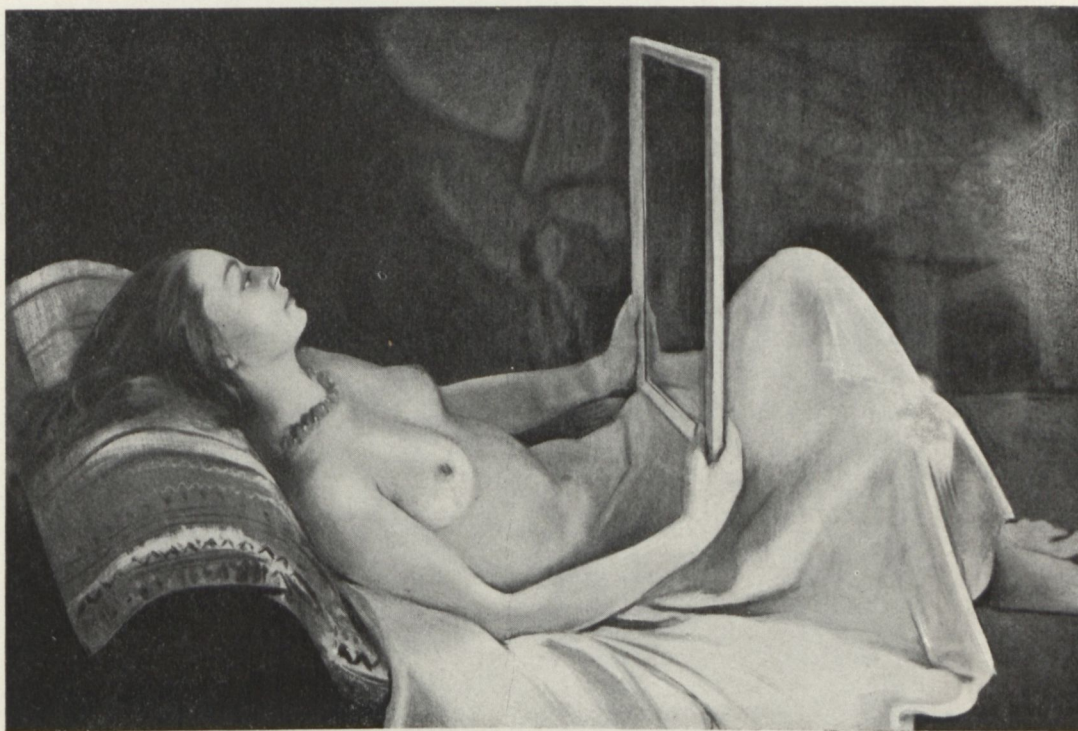
minden zsánerét bemutatja, fantáziájának bőségétől a komponálás eredetiségéig, technikájának mesterfogásaitól színjátásának egyéni feltalálásáig, portrétól az aktig, tájképtől a kompozícióig minden festői értékét és tevékenységének széles skáláját reprezentálja ez a kitűnő együttes. E gyűjtemény bemutatása különösen azért hat ránk felfrissítően és tölt el bizalommal *Istókovits* tehetsége iránt, mert azt látjuk, hogy fejlődése egészséges irányban halad, a tükröt tartó akt, ülő női figurája és tájképei klasszikusan kimerült teljessége felé. Ismét meggyőződünk róla, hogy *Istókovits* azok közé a fiatal mesterek közé tartozik, akik hivatva vannak művészetünk mai nagyjainak utánpótlására.

festői közhelyektől tartjuk legfőbb festői értékének. — Kevésbé szerencsésen szerepel a kitűnő keramikus, *Gádor* István, aki egy sereg terrakottát hozott e kiállításra. Figurái — egykettőtől eltekintve — az élvezhetetlenségig leegyszerűsítettek. Az egyszerűség csak a tartalmassággal sűrítve hat ránk a monumentális erejével, anélkül csak a mondanivalók szegénysége sívárlék a formák egyszerűségén. — *Cserepes* István festőművész kollekciója szintén kedvőtlen benyomást tett ránk. Ha összehasonlítjuk az előző gyűjteményes kiállításokon látott pasztelljeivel, azt kell mondanunk, hogy fölösleges minden évben gyűjteményes kiállítást rendeznie. A tehetséges művészt most csak finom szűrőkre emlékeztető képeink ismerjük fel. — *Novotny* Róbert mintha évek óta egyhelyben állna.

Tehetsége kétségen kívül álló, nagy kár, hogy nem tud kibontakozni. Talán nem a tájkép, hanem a figurális festés irányában kellene fejlődésének útját keresnie. — *Förster* Dénes rajzai határozottan tehetségesek. Fehér-fekete változatai szinte festőien színesek.

A BALATONI TÁRSASÁG KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSA. Február 18-ikán nyílt meg a Balatoni Társaság kiállítása a Mária Valéria-utcai helyiségben. A kiállítás szépen illusztrálja a főprogramot: a Balatonfestést, úgy, hogy ez a program szerényen háttérben a festői témák és meglátások mögött marad. *Csók* István finom szürkéitől *Iványi Grünwald* Béla mélytűzű színeiig sok változatban látjuk az örökké változó magyar tenger gazdag szín-

hivatalos körökben. Az olasz király is hosszú időzésével tisztelte meg a magyar pavillont, melyben *Gerevich* Tibor és a Budapest főváros nevében jelenlévő *Némethy* Károly tanácsnok kalauzolták. Az egyházművészeti kiállítás résztvevői a következő művészek voltak: *Aba-Novák* Vilmos, *Arkay* Bertalan, *Arkayné Sztehló* Lili, *Chiovini* Ferenc, *Emőd* Aurél, *Gádor* István, *Gorka* Jenő, *Heincz* Henrik, *Istókovits* Kálmán, *Jeges* Ernő, *Kákay* Szabó György, *Komjáthy* Gyula, *Kontuly* Béla, *Kuzmik* Livia, *Lux* Elek, *Madarassy* Walter, *Medveczky* Jenő, *Megyer-Meyer* Antal, *Mészáros* László, *Molnár* C. Pál, *Molnár-Szita* Mária, *Nagy* Sándor, *Ohman* Béla, *Patkó* Károly, *Pátzay* Pál, *Persian* Kató, *Ráhmér* Mária, *Szabó* Kálmán, *Szabó* Lóránt, *Szabó* Vladimir, *Szathmáry* István, *Szőnyi*

Istókovits Kálmán: Akt tükörrel
Az Ernst-Múzeum kiállításáról

Foto Filmiroda

játékát. Az opálos, áttetsző színek (*Csók*) és erőteljes ragyogások, fénymegoldások (*Iványi Grünwald*) másik végletét *Kunwald* Cézár képviseli. Képén tömeghangsúlyozás és formakeresés jut előtérbe. E széles skálába finoman illeszkedik bele *Edvi Illés* Aladár kollekciója, különösen „Cirkusz a Balaton mellett” című képe, *Márk* Lajos „Parkrészlet”-e, *Vass* Elemér „Őszi fatanulmány”-a, továbbá *Wagner* Géza bravuros technikával előadott pasztelljei, melyekből egy teremre való hatásos gyűjteményt nyújtott a kiállítás. *Sárkány Lóránd.*

A RÓMAI EGYHAZMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS. Immár hagyományos sikerük van Olaszországban a magyar művészeknek. A most megnyílt egyházművészeti kiállításon is a *Gerevich* Tibor rendezésében megnyílt magyar kiállítás általános tetszést aratott az olasz sajtóban és

István, Vargha Imre, Végh Ilona és *Weichinger* Károly.

KIS KIÁLLÍTÁSOK. *Turmayer* Sándor érdekes festői egyéniségét mutatta be a Fészekklub legutóbbi kiállítása. Turmayert a tárlatlátogató közönség jól ismeri gazdag színjátékú tájképeiről és egyéni felfogással visszaadott figurális képeiről. Ezekből állított össze most is egy jól sikerült kollekciót a népszerű művész, akinek a Fészek intim közönsége körében nagy sikere is volt. — *Vadász* Endre, a tehetséges grafikus Debrecenben a Déry-Múzeumban rendezett kiállítást. A fővárosi viszonylatban is figyelemreméltó kiállításnak tekintélyes erkölcsi és anyagi sikere volt. — A *Lipótvárosi Polgári Kaszinó* helyiségében *Gosztonyi* Alice szobrászművésznő és *Kárpáthy* Jenő festőművész rendeztek kollektív kiállítást. *Kárpáthy*

Foto Filmiroda

Istókovits Kálmán: Ülő nő
Az Ernst-Múzeum kiállításáról

Jenő hangulatos, derűs tájképeinek válogatott darabjaival szerepelt. Természetlátásának frissességével sok új hívőt szerzett művészetének. Gosztonyi Alice műveiről a tájékozott kritika ma már nem mondhat véleményt. Meg kell várunk, hogy e szobrok igazsága kiderüljön.

AZ UME KIÁLLÍTÁSA. A Mária Valéria uccai kiállító helyiségben rendezte meg az UME ez idei kiállítását. Őszinte szóval megmondjuk, a reprezentatívnak jelzett kiállítás szerfelett vérszegény volt. Egyedül *Pécsi Pilch* Dezső Busójárás Mohácson című képe keltett kellemes meglepetést, valamint *Kövesházy Kalmár* Elza faszobra képviselt érett művészetet. *Antal József*, *Emőd Aurél*, *Frank Frigyes* és *Rozgonyi László* művei szintén megütötték e művészek ismert színvonalát.

A BUDAI SZÉPMŰVÉSZETI TARSASÁG KIÁLLÍTÁSA. Ez az agilis fiatal társaság, mely minden évben megrendezi tárlatát a Budai Klub helyiségeiben, az idén is beszámolt tagjai tevékenységéről. A tagok nagy része szerepel a kiállításon, mely bizonyítéka annak, hogy fiatal művészeink komolyan dolgoznak a mai nehéz időkben is.

MAGYAR MŰVÉSZ FESTMÉNYE RÓMA MÚZEUMÁBAN. *Kern Andor* festőművésznek a római Angyalvárról készített festményét megvásárolta a *Galeria Nazionale d'Arte Moderna*. A jeles fiatal művész, aki most Rómában tartózkodik, portretirozza *Granite di Belmonte* volt osztrák-magyar nunciust, aki jelenleg a Szent-szék első bíborosa.

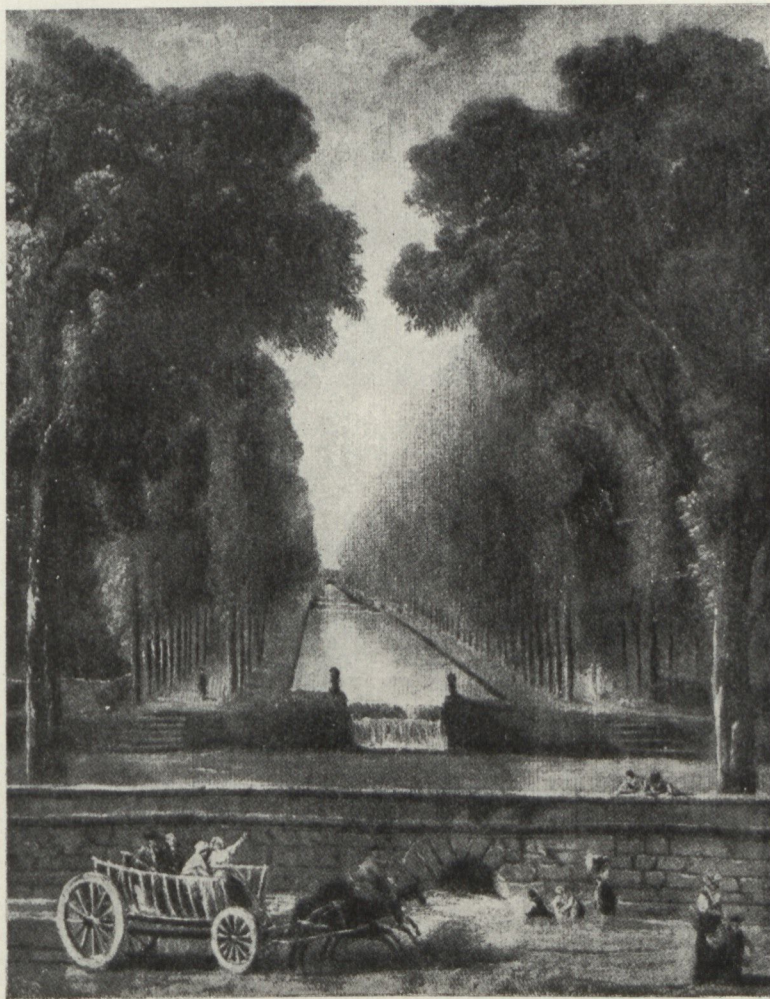
PÁRISI LEVÉL

KIÁLLÍTÁSOK AZ ESZTENDŐ FORDULÁSAKOR

Mint mindig, az esztendő fordulásakor is van néhány erősen beharangozott kiállítás Párisban, amelyet illendő meglátogatni. Ilyen a Salon de l'École Française a Grand Palaisban, amelyet, mint az 1934-es esztendő első kiállítását nagy ünnepélyességgel és a hivatalos Franciaország jelenlétében nyitottak meg. Pedig a kiállítás nem valami túlságosan érdekes, újat aligha hoz, a szabványos, évtizedek óta látható képek vannak itt. S mintha talán a dilettantizmus is felütötte volna fejét! S úgy is van. A kiállításnak valódi érdekessége az, hogy a kiállítók sorában operatőrekes és városi tanácsos és vidéki polgármester foglal helyet.

Ugyanígy vagyunk a Journal kiállítótermében és a Montmartre festőinek néhány alkalmi kiállításán. Akik itt kiállítanak, azok foglalkozás szerint mind festők és szobrászok, de csupa régi játék, amit előtünk játszanak. Alig is érti meg az ember, miért nem mutatkozik az esztendő fordulásakor a valódi modern francia művészet, amelynek nem kisebb mestere van, mint Picasso.

Többre megyünk tehát, ha a multat keressük és meglátogatjuk a kétszázesztendőös Hubert Róbert jubileumi emlékkiállítását. Itt nem csalódhatik senki és ez a kiállítás tanulságos és emlékeztető. Hubert Róbertről közönségünk aligha tudhat valami sokat, pedig a XVIII. század nagy francia festői, mint Watteau, Chardin, La Tour és Fragonard mellett tiszteletreméltó művészegénysége a festészet történetének. Érdekes korban érdekes életet élő érdekes egyéniség. Atyja szabad párisi polgár, ki főurak szolgálatában áll. Minden vágya, hogy fia pap — ha lehet — főpap legyen, de a fiui akarat erősebb és az arisztokrata jóakarók Rómába juttatják az Accademia di Franciaába. S amikor az ifju átlépi az Örök Város küszöbét, egyszerre megcsapja az archeológikus nagy mámor, mi a lelkeket ott éppen fogva tartja. XIV. Benedek pápa éppen akkor nyitja meg a Capitolium múzeumát és nyomában járnak a bíborosok, akik palotájukban kiállítják a villájukban folytatott ásatások eredményeit. S a művészek az archeologusok nyomában járnak és

Hubert Róbert: Fasor
A párisi 200 éves emlékkiállításról

megállnak egy-egy kettétört oszlop és kapufél és torz voltában is nagyszerű, antik szobor előtt és a holt kövek egyszerre elevenednek meg előttük és tárják meg rég letűnt idők és életek szépségeit. S az ifjú Hubert Róbert is együttjár a mes-terekkel és hagyja, hogy Pannini, a pittore dei ruderi, a romok festője kézenfogja és vezesse művészi pályáján. Így lesz ez az érdekes egyéni-ség a peintre des ruines, a francia romok-festője, néha közelebb Pannini erősen dekoratív hajlan-dóságához, néha távolabb, ám mindenkor más-képpen, ahogy a francia vére sugalmazza. Mert a romok szépsége, a letűnt világ egymaga még nem elégíti ki és igényli az eleven életet, ezért nincs képe, amelyen ott ne volna az élő ember, a játszó gyermek, serénykedő nők, korsóttartó leány és valahogy a jelen a multtal olyan szé- pen halkan egybeboronálódik. Hubert Róbert

így lesz a kertek festőmestere is és éppen ezért a királyi kegy, amely őt udvari kertészigazga-tóvá emeli. S ugyancsak így lesz az aktualitások festői megörökítője is és ott van, amikor az Opera lángokban áll és amikor a Bastillet lerombolják, nemkülönben, amikor Saint-Denis örök nyuga-lomban hitt királysírait bontják fel forradalmi kezek és ott van, amikor a genfi polgár kitett hamvainak hódol Páris a Tuillériákban. S vele van mindenkor ecsetje is és vászna, hogy minden aktualitásnak elkészíthesse festészeti fotográfiá-ját. Mert ekkor már nem a romok, a sötét hollandi tájak és a díszes francia kertek a divatosak, ekkor már lázas, új hangok rikoltanak a paloták alatt és hamarosan felállítják a mindent elnémitő tákolmányt — a guillotinet.

Hubert Róbert, a divatos festő, az udvaronc és nagyurak kegyeltje is gyanus a forradalom sze-

Foto Révész

Pécsi Pileh Dezső: Alarcos bucsujárás Mohácson
Az Ume kiállításáról

ugyanis egészen harmonikus lélek, élete végéig nagyon derűs és kifogyhatatlan mosolyú és éle-tének minden válságát, küzdelmét könnyedén feloldja lelkének megrendíthetetlen harmoniá-jában.

Amikor sok-sok esztendő multán mint divatos festő visszatért szülővárosába, megérti, hogy akkor lesz korszerű, ha meg-megnézi, mit feste-getnek a németalföldiek, mert a párisiak egyre szívesebben álltak meg Teniers, Terburg Metsu, Dow és azok honfitársainak képei előtt. S nemcsak nézi, ám tanul is tőlük. A szabad párisi polgár fiának arisztokratikus, nagyúri hajlamai van-nak, szereti a dús életet, ezért akar mindvégig divatos maradni és sok pénzt keresni. S akkor egyszerre látjuk, mint egyezetteti össze nagyon harmonikusan a romokat a hollandus tájszemlé-lettel és mint kezdenek a romok egyszerre csak elmaradozni és végül a tájkép önmagáért él. Am ez a tájkép még sem németalföldi, Hubert Róbert minden divathajhászása mellett is erősebb művé-szi egyéniség szolgál utánzásához.

S amint változik Páris kedve és divatja, úgy választ új, meg új tárgyat magának a művész.

mében és többi halálraítélt, tragikussorsu társa mellé kerül a börtönbe. A lélek harmoniája és a derű azonban itt sem hagy ki belőle és ő fakaszt mosolyt a dermedt ajkakra a halál árnyékában. S talán ez a harmonia és derű az, mi megmenti az életét és a második esztendő thermidor 9-én feltárl előtte börtöne ajtaja. S újra divatos és elismert és a konzul Bonaparte fontos művészi megbízatásokkal is ellátja. Aztán császár korá-ban a művészeknek el kell hagyniok a Louvret. Hubert Róbert is elhagyja dicsősége színterét és örök derűjében megnyugszik végzetében, hogy előregedett és nem ragyogja be már a császár nagy napja és lassan-lassan hagyja el ereje, hogy követhesse a divatot és szolgálja szeretett párisi népének művészi igényeit. Azt állítják, hogy mosoly volt az ajkán, amikor 1808-ban elszállt belőle a lélek.

Hubert Róbert nem a mai értelemben vett közön-séget kiszolgáló festő. Annak a közönségnek ugyanis magas művészi követelményei voltak és a művésztől, kinek szolgálatait elfogadta, nagyon sokat, elsősorban tehetséget kívánt. S ez Hubert Róbertben megvolt.

Nagy kortársa, az arcképfestő Mme Vigée-Lebrun festette meg arcképét, azon is a legjellemzetesebb az eluralkodó derű. S ez az, mi őt különösen érdekessé és izgatóvá teszi, hogyan tudott ebben a széteső, zűrzavaros, háborúságos korban minden gúny és harag nélkül, tisztán és örömmel teljese- sen, egyre csak mosolyogni?! Nagy lélek kellett ehhez és elsősorban francia.

S a képei ott az Orangerieben híven tükrözik ezt a derűt s ha van is néha nagykiterjedésű képein rajznak, perspektívának hibája, divathajhásznak ferdesége, a mindig ott élő művészlélek harmóniája és derűje örökre fenntartja képeit.

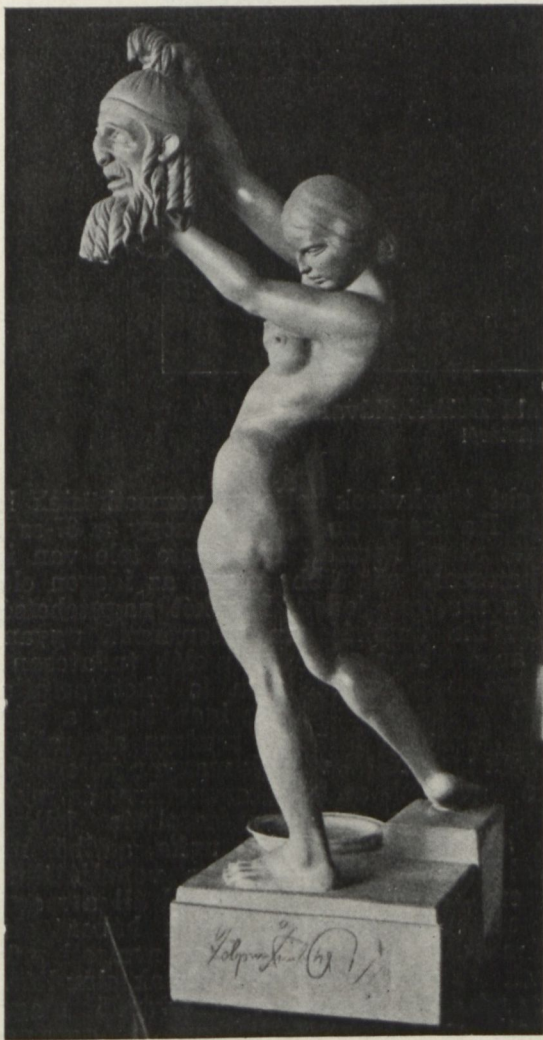
Páris, 1934. február.

Dénes Tibor.

HOZZÁSZÓLÁS

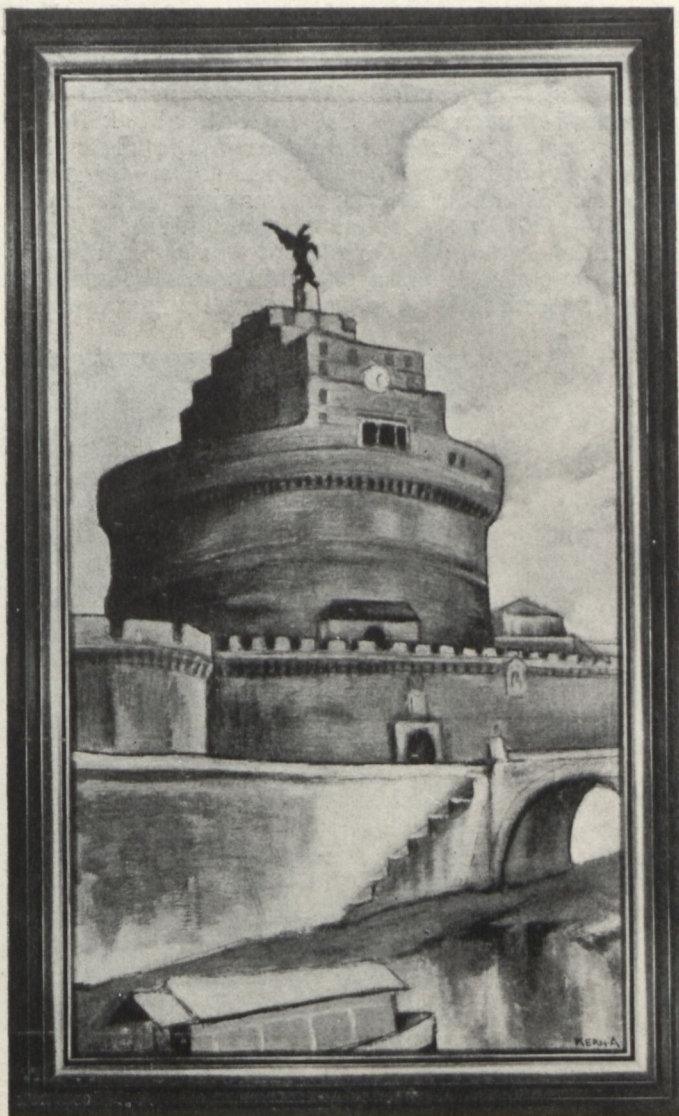
MI A MAGYAROS?

Érdekes és minden tekintetben aktuális problémát vetett fel Sz. Gyenes Lajos a *Képzőművészet* januári számában, midőn a magyar képzőművészetnek az idegenforgalomba való be-

Zsólyomi Zierlich Rezső: Judith

A Budai Szépművészeti Társaság kiállításáról

Kern Andor: Az Angyalvár

A Museo Nazionale d'Arte Modernából

állításáról szólott. Olyan kérdésket vetett fel, melyekkel nálunk eddig vagy egyáltalán nem, vagy csak igen szórványosan és ötletszerűen foglalkoztak. Arról szól, hogy ha a magyar képzőművészet alkotásait vizsgálja, nem látja azt a vörös fonalat, mely tudatos tervszerűséggel, mint egy nemzeti propaganda vonulna végig a műalkotásokon s hogy ezek a művek nélkülözik a mai idők szárnyaló magyar lelkivilágát, a töretlen faji öntudatot s nem örökítik meg a magyarság nagy értékeit. Nem elég szorinte, hogy csak a mű neve legyen magyar, hanem annak levegője és témaköre is az legyen. Hadat üzen annak a nálunk kialakult általános esztétikai felfogásnak, mely szerint minden művész okvetlen magyar jellegű művet alkot, aki itt él és dolgozik Magyarországon.

Teljesen igaza van Sz. Gyenes Lajosnak, midőn a nemzeti művészet mellett tör lándzsát. Rá kell azonban világítanunk arra, hogy nem elég, ha a kép vagy szobor témájánál fogva

magyar tárgyat ábrázol, sőt nem is okvetlen szükséges, hogy magyar tárgyat ábrázoljon egy mű, anélkül is lehet benne nemzeti karakter. Hogy egy műalkotás magyar nemzeti karakterű legyen, első és legfontosabb kelléke, hogy alkotója ne csak magyar állampolgár legyen, hanem rendelkezzen mindazon erényekkel és hibákkal, melyek a magyar népet más néptől elütően jellemzik s mondanivalóját feltétlenül művészi formában tudja kifejezni. Mindenesetre fokozza egy mű nemzeti karakterét, ha annak tárgya is nemzeti vonatkozású.

Nemzeti Színház előtt, melyeknek nagyrésze már csak silány és izléstelen utánzata a régi népművészetnek. Azoknak azonban nincs igazuk, akik afölötti félelmükben, hogy az ilyen mozgalomból amolyan tulipán-mozgalom, vagy afféle szalmaláng-hóbort származhatik, már eleve kizártnak tartják egy magyaros jellegű képzőművészet kialakulását.

Rá kell mutatnunk tehát arra az általános és sajnálatos tévhitre, mely szerint a közvetlen háború előtti magyar képzőművészet már ilyen nemzeti jellegű lett volna s a legujabb modern

Kunwald Caesar: Dr. Grünwald Béláné fiával
A Műsarnok Téli Tárlatáról

Bátran állíthatjuk, hogy a magyar népművészet, a népviselet, a jellegzetes építkezés, a népszokások, jellegzetes tájak mind kimeríthetetlen kincsesbányák, melyeket képzőművésztünk eddig nem használt ki eléggé, melyekkel a magyaros jellegű képzőművészetnek szorosabb kapcsolatot kell tartania s melyekből, mint talajból, állandóan táplálkoznia kell. A tárgyi mondanivalót megelőzően viszont elsőrendű kelléke egy nemzeti jellegű műtárgynak, hogy az belső struktúrájában, felépítésében, elgondolásában, kompozíciójában, sajátos színharmóniájában és vonaljátékában legyen nemzeties. Mintahogy a magyar parasztházat nemcsak a kapuja fölé festett tulipán vagy más díszítés teszi magyarrá, hanem azzá lesz az alaprajza, tagoltsága, berendezése és összes kellékeinek magyaros elgondolása és megoldása miatt. Sőt éppen akkor fenyegeti veszedelem a nemzeti művészetet, ha olyan avatatlanok kezébe kerül, akik csak felületesen akarnak vele foglalkozni, vagy azt kizárólag üzleti és anyagi érdekek szolgálatába állítani. Ugyanaz történne vele, mint azokkal a matyóhimzésekkel a

abstrakt törekvések teljesen nemzetköziek lennének. Határozottan állítjuk, hogy a 67-es kiexhibezés utáni korszak művészete tele van idegen hatással, sőt több benne az idegen elem, mint a magyar jelleg. Egy-két nagytehetségű művésztünk munkájában jelentkezik ugyan a magyar őstehetség, de nem elég tudatosan és kilejezetten, s korunk nem is őket tartotta a legelső mestereknek. Az is igaz, hogy a Párisból és Berlinből kiinduló modern abstrakt törekvések nem mind válnak magyar jellegűekké. A magyar lélek azonban szintetikus és inkább a nagyvonalúság, monumentalitás jellemzi, mint az aprólékos részletmunka, amiből nyilvánvaló, hogy egy dinamikus vonaljátéku és színesen dekoratív piktura közel áll a magyar lélekhez. Óriási tévedés tehát a háború előtti képzőművészetet máris magyar nemzeti művészetnek tartani s visszasírní annak elmúltát. A mult nem jön vissza s az eljövendő magyar nemzeti művészet még abban a szerencsés helyzetben is lehet, hogy kifejlődésének korszaka egybeesik az egész világot átfogó elvont és stilizált művészi áramlatok idejével.

A műtörténelem eddig is számos tiszta nemzeti jellegű képzőművészetet produkált, elég ha az egyiptomi, perzsa, görög, kínai, japán vagy a jelenlegi északi népek művészetére gondolunk, melyek, ha át is vettek egymástól művészeti elveket és motívumokat, alapjukban teljesen megőrizték nemzeti jellegüket. Az eddigi magyar képzőművészetről ezt ilyen határozottan nem mernénk állítani. Napkeletről származottan, Európa szívében, körülvéve idegen népektől, csakúgy fogunk újabb ezerévig fennmaradni, ha sajátos és tősgyökeres magyar kul-

turát teremtünk, mely nem kerékkötője, hanem előmozdítója lesz az általános emberi művelődésnek. Az eljövendő kornak kell megmutatni, képes-e a magyar szellem önálló, sajátosan nemzeti kultúrát teremteni. Minden attól függ, lesz-e olyan megértő társadalom, mely ezeket a törekvéseket támogatja s lesznek-e olyan művészeink, kik ezeket az eszméket műveikben igaz művészettel és tehetséggel meg is valósítják, nem pedig kompromittálják.

Mi szilárdan hiszünk eljövételében.

Hangai Szabó Miklós

Bálint Géza: Kurucles ködben
A Műesarnok Téli Tárlatáról

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEMINÁRIUM

EURÓPA NAGY MŰZEUMAI

IV. A BERLINI KIRÁLYI MŰZEUM

Frid. Guil. III. studio antiquitatis omnigenae et artium liberalium Museum constituit 1828: ez a latin felirat hirdeti a berlini királyi múzeum homlokzatán keletkezésének évét és alapítójának nevét. Hatalmas méretű épület, amely Schinkel rajzai után készült. Homlokzata száz méteres hosszúságban egyetlen gránittömbből faragott medencére néz. Impozáns méretű harminc méter széles, huszonnégy lépcsős feljárat vezet az előcsarnokba, amelyet 18 gránitoszlop tart. A falakat freskók díszítik, amelyek Cornélius utasításai nyomán Schinkel rajzai után készültek.

Három nagy gyűjteményt fogad magába ez a múzeum. A régiségek tárá, a szobrászat és a festészet galériáját. Az első több mint 2000 régi itáliai, görög és ionszigeti vázát tartalmaz, to-

vábbá 5000 cameát, vájt követ, és 9000 medallont a világ minden tájáról és minden századából, és emellett égetett agyag- és üvegholmik, fegyverek, bronzok és mozaikok hihetetlen értékű tömegét őrzik. A második galéria több hatalmas természet foglalt el, egy pazar világítású kupolát is, amelyik uralkodóan emelkedik az épület fölé. Ennek a kupolás teremnek a közepén emelkedik III. Frigyes Vilmos bronzszobra. A kupolát Zodyacus jelei díszítik. A felső emelet falát az Arrasban, Raphael híres kartónjai nyomán készült, 16-ik századbeli tapéták borítják. A legszebb darabjai ennek a gyűjteménynek a kupolában található régi malachitvaza, továbbá két Niké, két faun, Minerva, Junó, Polymnia és Merkur szobrai.

Az istenek és hősök termeiben találjuk az Ariadnét és Bacchust ábrázoló lapos domborművet, a Gyermekek Bacchus, két Bacchás,

Niobe, Pán, Ganymedés, Antinous, Héró, Vénus és Meleager szobrai. A császári teremben egy bronz győzelmi szobor mellett a következőket látjuk: Caesar Vittelius, Jámber Antonius, Trajánus és Marcus Aurélius szobrai. A szarkofágok termében etruszk sírok, római urnák és különböző régi maradványok. Néhány szobor a középkorból és a későbbi századok néhány értékes alkotásai: egy Madonna Donatellótól, Côme de Medici Verrocchiótól, Luca del Robbia egyik oltára, egy Hébe Canováttól, egy Merkur Pigallétól.

A képek galériája körülbelül 40 termet foglal el az első emeleten. A múzeum mai gazdagsá-

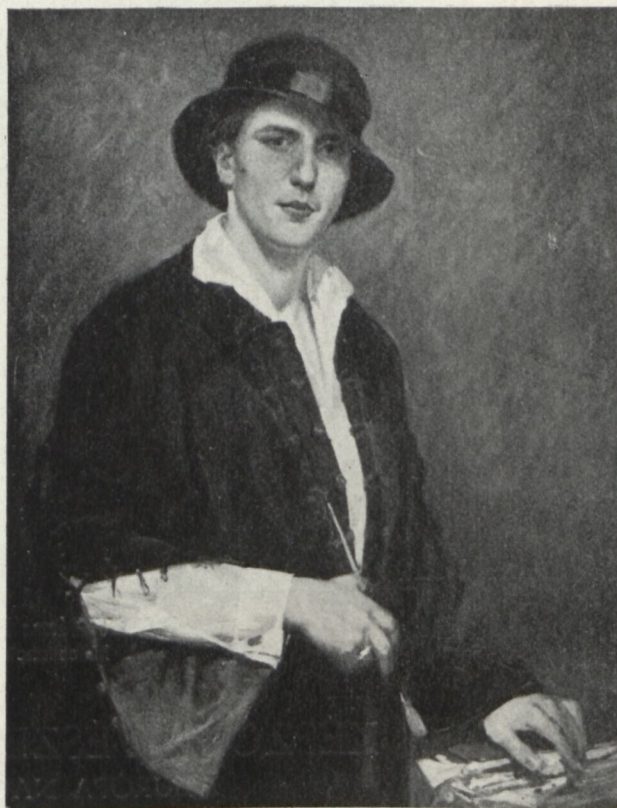
met érdemel, a következő: Ádám és Éva históriája, Az utolsó ítélet, Jerome Boschó művei. Egy kereszt és egy Madonna Wohlgemuthtól. Ecce Homo, Szent Anna, Zeitblomtól. Utolsó ítélet, Aldgraver alkotása. Szent István megkövezése, Hans Baldung Grientől. Seneca halála Saudraittól. Egy aggastyán feje, Denner-től. Különböző arcképek, Cranach, Kauffmann, Lingelbach, Dietrich, Rugendan, Mengs, Ruthart, Chodowiecky művei. Jellemző, hogy Kupecky mesteri arcképeit is ebben a csoportban találjuk.

A flamand és holland iskola kiválóbb alkotásai: Egy Krisztus fej Jan Van Eycktől. Az el-

Sziklay Lajos: Önarckép

Foto Seidner

Vizkeleti Wittmann Eta: Önarckép

A Budai Szépművészeti Társaság kiállításáról

gának az alapja II. Frigyes kicsiny gyűjteménye volt, amelyet annakidején részben a velencei Giustinianitól vettek meg 1815-ben, részben pedig egy angol kereskedőtől vásároltak meg 1821-ben és a berlini királyi palotában, Sans-Souciban, Charlottenburgban helyezték el.

A német és a holland iskola festői természetesen fontos helyet foglalnak el. Először Wilhelm de Cologne 14-ik századbeli mesternek háromszárnyú oltára ragadja meg figyelmünket, ez a hatalmas kompozíció Krisztus történetének több epizódját tárgyalja 34 részben, a szeplőtlen fogantatástól az utolsó ítéletig. A 35-ik rész a kép alkotóját, feleségét és két leányát ábrázolja. A többi kép, amely különösebb figyel-

hagyott Éliás, A zsidók husvétja, Dierick Stuerbottól. Egy kereszt, Horebont alkotása. Szeplőtlen fogantatás, Van der Goestől. Az aranyat mérlegelő fiatal leány, Ádám és Éva, Neptun és Amphitrite, Jan Mabusetől. Vidám Madonna, Lambert Lombardtól. Alvó Vénus, Van Orley műve. Egy veszekedés, az öreg Breugheltől. Keresztet vivő Jézus, az ifjabb Breugheltől. Vulkan kovácsai a bársonyos Breugheltől. A kereszt alatt, Pierre Aertzen alkotása. Gyermekek, Rubenstől, éppenúgy tőle van még a Szarvasvadászat. Részeg silén Jordaenstől. Egy medve és egy kutya viaskodása, Synderstől. Sokrates halála, Krisztus a sírban, Juste Sustemanstól. Szent Antal megkísértése, és egy alchimista, Tenierstől. Említésre méltók még a

következő mesterek képei: Rembrandt, Franz Hals, Van Eckout, Corneille Dubois F. Bol Van der Helst, Van Tempel, Jean Livens, Goveart Flinek, E. de Witte, Diepenbeek, Van Tulden, Van Ostade.

Az olasz festészet is gazdagon van képviselve. Több mint 2000 festő szerepel itt, amelyek közül sok csak névről ismert nálunk. A legmarkánsabbakat említjük. Scamozzi (Szent Jeromos), Guilio Cesare Procaccini (József álma), Carle Maratte (Mária mennybemenetele), Sassoferrato (Szent József, Pietas), Bernadino Luini (Madonna, Egy Szűzfej), Antonello de Messina (Szent Sebestyén), Garofalo (A napke-

A franci iskola kisszámú festővel van képviselve. De ilyen nevek, mint: Poussin, Clouet, Watteau, Le Sueur, Greuze Rigaud, Mignard, Lebrun bájos szépségű képekkel igézik meg a nézőket és tökéletes szépségükkel nagy mértékben fokozzák ennek a hatalmas múzeumnak vonzóerejét.

HIREK

A SZINYEI-TÁRSASÁG EMLÉKÜNNEPÉLYE. Előkelő, nagy közönség asszisztálása mellett tartotta meg a Szinyei-Társaság szokásos évi emlékűnnepélyét, mellyel az elhunyt

Hacki Zoltán: Arckép

A Nouvelle Galerie Simonson tárlatáról

Almásy István: Kata

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

leti bölcsek hódolata), Giovanni Santi (Szent Szűz szentekkel), Lorenzo Costa (Templomi látomás), Fra Angelico de Fiesole (A Boldogságos Szűz, Szent Ferenc, Szent Dominikus), Agnolo Gaddi (Szent Lóránt, Szent Catharina, Madonna szentekkel). És meglepnek elragadó bájukkal a Giotto, Raphael, Veronese, Ghirlandajo, Del Sarto, Caravagio, Guide, Dominiquin képei.

Körülbelül 20 kép képviseli a spanyol iskolát. Mária mennybemenetele Borrugnetetől. Egy Madonna Moralestől. Szent Domonkos Murillótól. Zurbarantól Krisztus felmagasztalása. Alonzo Canotól Szent Ágnes. Szent Jeromos Riberától és Velasquez két arcképe.

nagy mester, Szinyei-Merse Pál emlékének áldoz. Csók István elnöki megnyitója után Sidló Ferenc főtitkár terjesztette be jelentését az elmúlt év művészeti mérlegéről. Ez a jelenségek mélyére tekintő titkári jelentés messze túlment egy művészeti társaság keretein és az egész magyar művészet közállapotainak pontos keresztmetszetét szolgáltatatta. Utána dr. Lázár Béla tartotta meg felolvasását Tornyay János festőművésről, akinek a Szinyei-nagydíjat juttatta az idén a Társaság és Gedő Lipótról, akinek tevékenységét a grafikai díjjal jutalmazta. Az emlékűnnepélyt Farkas Zoltán előadása Szinyeiről fejezte be. A Társaság hagyományos szokásai szerint az emlékűnnepélyt bankett követte, melyen a Szinyei-serleggel kezében Réti

Kovács Jenő József: Böleyny vadászat
A Dunántúli Téli Tárlat nagydíjával kitüntetve

István mondott emlékbeszédet és ebben a rendkívül tartalmas, nagy írói készséggel felépített előadásában kilejtette, hogy miért hat Szinyei-Merse Pál művészete ma is eleven erővel.

AZ ESZTÉTIKAI TÁRSASÁG FELOLVASÓ ÜLÉSE. A *Magyar Pszichológiai Társaság Esztétikai Szakosztálya* február hó 27-én tartotta meg Mitrovics Gyula egy. ny. r. tanár elnöklésével a Fészek Klub emeleti helyiségében felolvasó ülését. *Baránszky-Jób* László dr. „A stíluselmélet új irányai” címen, *Csanády* Sándor pedig „A műalkotás alapkérdései” címen tartotta meg előadását. A Társaság felolvasó üléseit minden hónapban megtartja, és azokon vendégeket szívesen lát.

EGY POZSONYI MŰVÉSZ PÁRISI SIKERE. *Hacki* Zoltán pozsonyi festőművész feltűnő sikeréről számol be párisi tudósításunk. Úgy a napilapok, mint a folyóiratok nagy elismeréssel írnak *Hacki* Zoltán bemutatott képeiről, melyeket a Nouvelle Galerie Simonson helyiségeiben állított ki. A *Le Petit Parisien* és a *La Liberté* a napilapok közül, a folyóiratok közül pedig a *La Semain á Paris*, *La Revue Mondiale*, a *Gringoire*, a *Beaux Arts* és a *La Courrier de Paris* terjedelmes cikkekben számolnak be a pozsonyi művész nagy sikeréről, melyet mi is örömmel regisztrálunk.

A POSTATAKARÉKPÉNZTÁR AUKCIÓ-KIÁLLÍTÁSA. A tavaszi aukció-kiállítás képzőművészeti anyaga távolról sem oly gazdag, mint régebben voltak a postatakarékpénztár aukciói. Legerőteljesebben persze most is a magyar mesterek szerepelnek. Szinyei Merse, Mednyánszky, Rippl Rónai nevével jelezve kvalitások képeket találunk. Érdekessége az aukció-kiállításnak egy gazdag grafikai gyűjtemény, melynek legszebb cserabjai Dürer és Rembrandt rézkarcai. A szobrászati anyag legnagyobb értéke egy fából faragott, festett gótikus Madonna. Ötvösmunkák különösen a XVIII. és XIX. századból, porcellángyűjtemény, textilgyűjtemény — egy valódi Aubusson fali szőnyeg — a legkülönbözőbb fényűzési és használati cikkek teszik érdekessé és változatossá ezt az aukció-kiállítást is.

A BR. KOHNER-GYŰJTEMÉNY AUKCIÓJA. A legzsenerőzebb műgyűjtő túlnyomórészt az impreszionista művészet mestereit gyűjtötte szerencsés kézzel és nagy áldozatokkal. Nagy kár, hogy ezt a pompás gyűjteményt az állam nem tudta megváltani, együtt tartani. Az aukció főbb eredményei a külföldi képek árverésén ezek voltak: *Bonnard* Anya gyermekével című képe, melyet néhány nagylelkű műbarát a Szépművészeti Múzeum részére vásárolt meg, 5000 P. *Constable* öt kis tájképe 1100, 1750, 1000, 2550 és 640 P. *Corot* egy korai képe 2350, egy késői tájképe 3450 és egy arcképe 5930 P. *Courbet* nagy tájképe érte el az árverés legmagasabb árát, 9400 P-t, *Vadászszákmány* c. kis képe 4350 P-ért kelt el. *Géricault* Lóistálló c. képe 4100 P. *Matisse* Virágcsokra 2250 P.

PÁLYÁZATI EREDMÉNYEK. A nagykanizsai irredenta-szobor *Schless* István nagykanizsai származású feltatláló által kitűzött 20.000 pengős kivitelét *Hübner* Tibor műépítész nyerte el. — A sárvári hősi emlék 62 pályaműve közül *Horvai* János és *Sidló* Ferenc szobrászművészek véleménye alapján a zsűri *Tóth* István szobrászművészt bízta meg a kivittel. *Vass* János Győző pályatervét 500 pengővel, *Rajki* István pályatervét 300 pengővel, *Vigh* Ferenc és *Tóth* János pályaműveit 100—100 pengővel jutalmazta. — A balatonalmádi hősi emlékmű első díját *Rosenstingel* Antal soproni építész, második díját *Györgyi* Dénes műépítész és a harmadik díjat *Stobbe* Ernő műépítész nyerték el. — A Makón felállítandó Návay-emlékmű győztesei *Szentgyörgyi* István szobrászművész és *Müller* Tibor műépítész, akiknek közös terve nyerte el a jelentős mű kivitelezését.

Fafaragvány egy pohárszéken
Erhardt Ernő tervezése

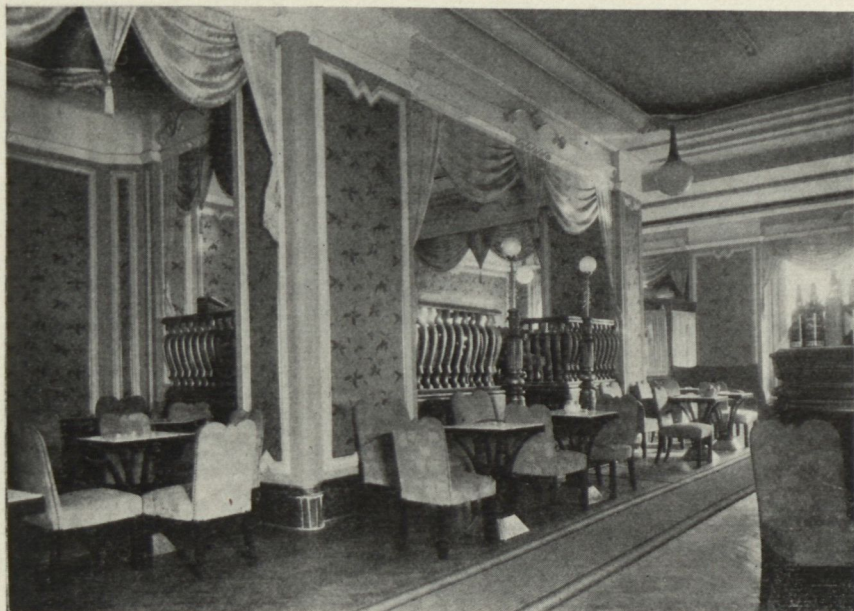

Foto Pécsi

Részlet egy café-barból

Egy műgyűjtő otthonából

Foto Seidner

Erhardt Ernő tervezései

Lenhardt György: Téli tájkép

nagybányai Nagy Zoltán: Bikaól

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIREI

A KÉPZŐMŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE ELNÖKSÉGE február hó 5-ikén tartott elnöki ülésén foglalkozott a magyar képzőművészek válságos helyzetével s egyben szűkebb-körű bizottságot küldött ki egy tervezet kidolgozására, melyet a Képzőművészek Országos Szövetsége megvalósítani kíván, hogy a magyar képzőművészek kétségbeejtő helyzetének megjavítására végre elhatározó lépések történjenek. Ugyancsak február 12-ikén tartotta meg a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége a második elnökségi ülését, *Ugron Gábor* a Képzőművészeti Tanács elnöke vezetésével, mely ülésen elhatározta a Szövetség elnöksége, hogy az összes képzőművészek bevonásával nagyszabású demonstratív ülést hív össze, mely ülésen hozott határozatok megvalósítását kérni fogja a kormánytól.

MÜTEREMLÁTOGATÁSOK. A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége által rendezett műteremlátogatások, melyeket Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága vezetett le, március és április hónapban végetérnek. A műteremlátogatások nagy sikerét mutatja azon körülmény, hogy az érdeklődők száma állandóan emelkedett s a Szövetségnek a műteremlátogatások rendezésével kapcsolatos munkásságát Eudapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága a legnagyobb elismerés hangján köszönte meg.

A MÜTEREMLÁTOGATÁSOK MÁRCIUS ÉS ÁPRILIS HAVI SORRENDJE:

- március 1: Szüle Péter és Biai Főglein István.
 „ 4: Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Lakatos Arthúr.
 „ 8: Csók István, Glatz Oszkár.
 „ 11: Mihalovits Miklós, Komáromi Kacz Endrénén, Hadzsi Olga.
 „ 15: Szőnyi István, Szentgyörgyvári Gyenes Lajos.
 „ 18: Medgyessy Ferenc, Zombori Moldován Béla.
 „ 22: Komáromi Kacz Endre, Kárpáthy Jenő.
 „ 25: Kernstok Károly, Bardócz Árpád.
 „ 29: Márk Lajos.
 április 5: Kemény Nándor.
 „ 8: Dudits Andor. (Orsz. Levéltár.)
 „ 15: Iványi Grünwald Béla.
 „ 19: Vitéz Darvassy István.
 „ 22: Róna József.

A Szövetség igazgatósága ezúton is fölkéri a Szövetség tagjait, hogy minél számosabban jelentkezzenek a műteremlátogatásokban való részvételre. Az egyes műtermek látogatása nemcsak publicitás szempontjából jelent hasznot az illető művésznek, de számos vásárlást is eredményezett, így anyagilag is szép sikert ért el. A műteremlátogatásoknak szélesebbkörű kiépítése is szervezés alatt áll, s akkor, midőn a kiállításokon való részvétel olyan ritka alkalom lett az utolsó időkben, szinte hézagpotló intézménnyé fejleszthető a műteremlátogatások üggye, melynek felkarolása elsősorban a művészek érdeke.

A ZÖLDSZÍNŰ TAGSÁGI JEGYEK kiválthatók a *Nemzeti Szalonban*, a hivatalos órák alatt.

A tagsági jegyek kiváltását tagjaink részére azáltal is megkívánja könnyíteni a Szövetség, hogy a Budapesten lakó művészek, akik a *Képzőművészetre* előfizetnek, az előfizetési díjak lefizetése alkalmával a tagsági jegyeiket is kiválthatják a Képzőművészet pénzbeszédőjénél.

KEDVEZMÉNYEK.

A Szövetség tagjai a zöldszerű tagsági jegyeikkel az összes múzeumokat, képtárakat díjmentesen látogathatják (kivéve a Műcsarnokot). A Nemzeti Szalonban a belépési díj hetven százaléka a kedvezmény.

Dr. Jakab László szanatóriumában mindennemű vizsgálat 50 százalék árengedmény mellett történik.

DÉRY BÉLA SIREMLEKÉRE Röck Károly festőművész 7 pengőt adományozott.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS SIREMLEKE.

A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége Pentelei Molnár János-siremlékbizottsága *Ugron Gábor* elnöklete alatt tartott ülésen elhatározta, hogy a siremlékbizottságot, képzőművészek, közéleti kiválóságok, írók és újságírók fölkérésével országos jellegűvé alakítja, kinyomatja a gyűjtőíveket s Budapest székesfőváros és az állam támogatását is kéri, hogy a siremlék minél előbb felállítható legyen. A siremlék költségeinek gyűjtésénél *Beckői Bíró* Henrik kormányfőtanácsos, társelnök a legkészségesebb támogatásáról biztosította a siremlékbizottságot.

A Szövetség igazgatósága ezúton is felkéri a Szövetség tagjait, hogy az elhalt kiváló nagymester siremlékére adományait küldjék a Szövetség igazgatója címére (V. ker., Lipót-krt 7., I. 4.) *Pentelei siremlék-alapja*, cím feltüntetésével.

A MUNKÁCSY-CÉH február hó 22-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy ezévi kiállítását április hó végén rendezi meg az *Ernst-Múzeumban*. A kiállításon minden magyar képzőművész résztvehet s a fejeződik az Ernst-Múzeum pénztáránál válthatók meg. A kiállítás nagyszabású sorsjátékkal lesz egybekötve s a kiállításra kerülő legkiválóbb alkotásokból választja ki a Céh elnöksége és vásárlóbizottsága a nyereleménytárgyakat.

A tagok igyekezzenek minél több sorsjegyet elhelyezni, miután azok a művészek, kik a sorsjegyek eladásában segédkeztek, jogot nyernek arra, hogy a vásárlóbizottság a kisorsolandó műtárgyak közé az illető művészek alkotásaiból is vásároljon. A sorsjegyeket a sorsolás intézőbizottsága a Céh minden tagjának kiküldi. Mindennemű felvilágosításért a Munkácsy-Céh főtákarához, Szentgyörgyvári Gyenes Lajoshoz lehet fordulni. (V., Lipót-körút 7. szám.)

Szerkesztésért és kiadásért felel:
Dr. GYÖNGYÖSI NÁNDOR

A KÉPZŐMŰVÉSZET

HUSVÉTI KEDVEZMÉNYES UTAZÁSAI:

Utazás Olaszország–Szicília és a Földközi tengerre

Március 20–április 4-ig.

Összköltség Budapesttől–Budapestig

444 pengő.

PROGRAMM: Indulás Budapestől március 20-án 20.03 perckor.

Március 21–25 RÓMA
Március 25–26 NÁPOLY
Március 27 PALERMO
Március 28 MESSINA

Március 29 MALTA
Március 30 CATANIA
Április 1–2 BARI
Április 3 FIUME

Utazás a Dalmát tengerpartra.

Indulás Budapestről március hó 30-án.

Érkezés Budapestre április hó 7-én.

PROGRAMM:

Március 31 TRIEST
Április 1 SPALATO
Április 2–5 RAGUZA
Április 6 ZARA

Részvételi díj: III. osztály vasut, II. osztály hajóval
198 pengő.

II. osztály vasut, I. osztály hajó
252 pengő.

Ezekén kívül még a következő társas-

utazások indulnak husvétkor:

ABBÁZIÁBA **139 pengő**
SZAHARÁBA **555 „**
PÁRISBA **252 „**
TRIPOLISZBA **333 „**

**Síutazás Obergurglba március 8–24-ig
és március 24-től április 9-ig**

309 pengő.

ARBORIT MŰVEK

IPARMŰVÉSZETI
FAMEGMUNKÁLÓ ÜZEM

Gyártás:
VII., THÖKÖLY-UT 108.
Telefon: 96-9-80.

Iroda:
V., AULICH-UTCA 7. SZ.
Telefon: 28-6-73.

**Különleges fakötésű albumok, könyv-
táblák stb. dobozok és dísz tárgyak.**

Az összes Arborit gyártmányok törvényesen védettek,
különböző szabadalmak alapján készülnek, így után-
zásuk bármilyen részletformában is tilos!

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

Hajduszoboszló város Gyógyfürdőjének Igazgatósága
ezennel pályázatot hirdet oly $\frac{1}{1}$ ives

színes plakát-tervezetre,

mely Hajduszoboszló nemzetgazdasági tekintetben is
nagyértékű hőforrásait s gyógyfürdőjét legkifejezőbb-
ben állítja a propaganda szolgálatába. A hirdető pla-
kátot kifejezésre kell juttatni, hogy a hőforrások per-
cenként 3000 liter 73 és 78°-os forróvizet szolgáltatnak s
hogy ezek összetétele és balneológiai értéke egész Euró-
pában páratlan. A tervezet készítésénél ezenkívül irány-
adó szempont a jól olvasható, feltűnően elhelyezett ke-
vés szöveg s reprodukálásra alkalmazható kivitelezés.
Esetleg szükséges adatokkal a fürdőigazgatóság fog
szolgálni.

Pályázati határidő 1934 március hó 15-e. A pályázatok
jeligével küldendők be, melyekhez a jelige tulajdonosá-
nak neve és címe lepecsételt borítékban melléklendő.

I. díj 300 pengő, II. díj 200 pengő, III. díj 100 pengő.
A díjak kiosztásával a plakátok a fürdőigazgatóság
tulajdonát fogják képezni s azok utánnyomását, sok-
szorosítását, valamint terjesztését a fürdőigazgatóság
szabadon eszközölheti.

minden festőművész

Lépjen be

az Országos Magyar Iparművészeti Társulat
tagjai sorába.

A Társulat hazánk első iparművészeti
egyesülete.

Kiadványa a

Magyar Iparművészet

című folyóirat, mely a Társulat tagjainak évi 20 pengő
tagsági díj ellenében illetményként jár.

Előfizetési ára egész évre 20 P.

Felvilágosítással készséggel szolgál a Társulat irodája:
Budapest, VI., Andrássy-ut 69. Tel. 20-6-78 és 29-1-15

MIKIRPOSTATAKÁREKPENZTÁR

**ÁRVERÉSI
CSARNOK**

Távbeszélő : 87-9-65.

LXIX. ÁLTALÁNOS AUKCIÓ.

KIALLÍTÁS: 1934 február 25-én és 28-án d. e.
10—1/2, február 26-án és 27-én d. e. 10—1/2 és
d. u. 4—1/2 órák között.

ÁRVERÉS: 1934 március 1-től 14-ig naponta
1/24 órai kezdettel. Vasárnapokon nincs árverés.

ÁRVERÉSRE KERÜLNEK: Műbecsű festmények, szobrok, raj-
zok porcellánok, keleti szőnyegek, művészi és közhasználatra szánt
bútorok, ékszerek, kézimunkák, keletázsiai tárgyak és könyvek.

Katalógus a helyszínen 1.50 P-ért kapható.

Apróhirdetések

Ebben a rovatban egy hirdetés ára 2.50 pengő

Műtermet keresek egy lakószobával, lehe-
tőleg belterületen, liftes házban.
Ajánlatot „Ármegjelöléssel” jelígre a kiadóhiva-
talba kérek.

Veszek jó nagybányai mestert. Csak márkás
névtől és csak kitűnő munkát. Jelíges
levél: „Ezer pengőn alul” a kiadóhivatalba.

Cserébe adok árúért mindenféle fest-
ményt, szobrot és kerámiát
Megkereséseket „Ex-gyűjtő” jelígre.

Portréfestő teljes ellátásért, vagy árúért
cserébe arcképet fest. Csak
Pesten. Jelíge: „Husz év óta kiállító művész”.

Veszek Rippl-Rónai festményeket. Csak első-
rangú művet. Ajánlatokat „Gyűjtő”
jelígre a kiadóhivatalba.

Keramikus cserél árúért vázát, figurálist,
mindenféle kerámiát. Jelíge:
„Kiállítási darabok”.

Keresem megvételre a következő
mesterek mű-
velt: Munkácsy, Pál, Szinyei-Merse. Ajánlatokat
a Képzőművészet kiadóhivatalába kérek, pontos
tárgy és méret megjelöléssel „Prima kvalitás”
jelígre.

Gyermekportrét készít specialista fes-
tőművész, lakásban.
Megkereséseket kérek „Átvétel csak tetszés esetén”
jelígre.

Jónevű pedagógus festőművész rajzórát
ad műtermében vagy
házon kívül is. Díjazás megegyezés szerint. Jelíge:
„Rajztanár-festőművész”.

Kiállító művész rendkívül mérsékelt
áron eladja ízlésesen
keretezett, kvalitásos műveit. Műtermem címét le-
véiben közlöm. Megkereséseket kérek „Készpénz”
jelígre.